

No. 111

July

1917

A. A. Veblen, Editor
O.S. Johnson, Saga Writer
Translated by Oliver Westby
Transcribed by Lori Lockrem Marshall
XIII

Page 550

Family Lineage of G. T. Wolds "huspostil"

In 1815, on 20th October, I, Erik Tidemansen was born on the Bergsrud farm in Hedalen Annex to Sør Aurdal's parish in Valdres.

In 1809, on December 29th, my wife Sigri Johnsdatter was born on the Lindelien farm in Viker Annex to Norderhaugs parish in Ringerike.

In 1837, on April 21st, I, Erik Tidemansen, moved from my place of birth to the Melgaard farm, which I have bought.

On March 23rd, 1838, I and Sigri Johnsdatter were married in Nordrehaugs church by Pastor Stern, and the same year my wife Sigri Johnsdatter moved from her birth place Lindelien to me on the Melgaard farm.

On June 8th, 1839 our daughter Kjersti Eriksdatter born on the Melgaard farm in Hedalen. On June 30th, 1841, our other daughter Ingeborg Eriksdatter was born at Melgaard in Hedalen. In 1843, on February 27th between 10 and 11 o'clock, my wife gave birth dead baby boy, where after she became very ill, on March 15th between 11 and 12 a.m., when she died at age 35.

Page 551

In 1845, in the spring, I sold the Melgaard farm, and in the end of June the same year I bought the Søndre Wold farm in Vang parish to Sør Aurdal.

In 1847 on March 18th, I married Necoline Nielsdatter in Birid parish. On the 18th the same month she left her birth place Neraasen, and came with me to Wold in Sør Aurdal, Valdres.

On April 9th we were married by Pastor Østvold in Bagns Church. She was born on the Neraasen farm in Biri on April 13th, 1823. God gave us mercy or strength to live together as a Christian couple, for the time it has been decided that we are to live down here.

Wold, April 4th, 1847

Erik Tidemansen and Necoline Nielsdatter Wold.

On April 26th, 1848 our daughter Siri was born.

On May 21st, 1851 Tidemand was born, and died on June 24th the same year.

On May 28th, 1851 our second daughter Thonette was born.

On May 27th, 1853 our son Tidemand was born.

On February 11th, 1855 our third son Nils was born.

On March 4th, 1857 our daughter Kjerstine was born.

Page 552

On December 13th, 1858 our son Ole Andreas was born, and died on the 25th the same month.

On June 20th, 1860 our daughter Oline was born.

On July 9th, 1862 our son Erik was born.

On March 17th, 1864 our daughter Gunhild was born.

On August 17th, 1866 our daughter Inger was born.

On September 7th, 1868 our son Andreas was born.

On May 15th, 1873 Siri went to America.

On March 27th, 1873 our son Nils went to sea to try his luck.

Nils came home for Christmas, but he and Thonette left on May 18th, 1874 for America, but Thonette came back ill in 1877.

On May 20th, 1878 Kjerstine and Oline left for America. On May 31st, 1880, Thonette went back together with Erik and Gunhild to America.

In 1877 Siri married Anders Haugen; sons Edward and Erik.

On October 20th, 1881 Kjerstine married Ole Sørflaten.

On November 4th, 1882 Oline married Harald Gulbrandson.

My "føde Raads kone" Ingrid O. Røang, born September 5th, 1793, died December 4th, 1869.

My father Tidemand Tidemansen Kjensrud was born on the Nordre Thorsrud farm in Bagn, Sør Aurdal on May 13th, 1775.

My mother, Kjersti Eriksdatter, was born on the Klemmetsrud farm in Hedalen on July 15th, 1775. They were married in May, 1800. Their children:

On April 15th, 1801 Kari was born; deceased July 19th, 1883.

On February 4th, 1804 Rønnei was born.

On June 24th, 1807, Olaug was born.

On February 9th, 1811, brother Tidemand was born.

On October 20th, 1815, Erik (me) was born.

On December 20th, 1818, my sister Gunhild was born. My mother died on December 11th, 1862 at age 88.

My father died on November 11th, 1867 at age 93. He was a kind father. God bless his memory, "og fremdeles være hans gode himmelske fader for Jesu Kristi Skyld." Amen.

His last words were, "Naadigste Jesus, nu vit jeg mig binde."

My second and last wife's father, Niels Halvorsen Neraasen, was born on the Galaas farm in Furunæs, Ringsaker on February 15th, 1777. His wife Thonetta Olsdatter, born on the Rud farm, Ringsaker on July 22nd, 1785, died January 27th, 1824. My wife's siblings were born in Neraasen, Biri as follows:

Ole, born March 8th, 1810. Pernille born January 29th, 1812. Helene March 6th, 1816. Børre May 8th, 1818. Agnette, April 25th, 1820. Necoline April 13th, 1823. The last named above is my wife, who came here March 20th, 1847. We have in our marriage had twelve children, where of ten live and two died.

Wold June 20th, 1877

E. T. Wold

Translator's Note: Mrs. Anna E. Moen XIII I'll skip this one as it's a total drag!

Valdriser in Wells County, North Dakota

T. O. Roble II

Here in Wells County there are so many Valdriser, who once lived in a land called Paradize, from where they were cast out, before they could get away on their own. They had their own free will naturally. The glorious land, where I could not see any forbidden fruit grew the years I lived there, lay in the two southeast townships in Eddy County, the two northeasterly of Foster, and the two bordering townships of Grigg County, from the east. I do not know who christened the Paradize. It must have been a school teacher like Augun from Valdres, "han som forklarer ordet "formastelse" som at legge ei hækklø mæ tindadn op under sit laavetak, o so kaste se taa take paa ryggen neri hækla sa haim "Paradis skal betyde" et ind hegnet sted siges det den som fik se all disse hauger rundt sletten. Særlig under luftspeil, kunde mot synes, de var godt indhegnet. Og skulde man ind og ut fra Paradis med læs, fik man det virkelige. Som navnene paa veien til ytter verdnen kom til at betegne. Jeg tror ikke dere fandtes sektions linjer over disse indhegninger."

If one came to Knut Nilsen (Ousen), red willow with a load of wood, one had to go through, what one called "Huttetu", and the name of the land was appropriate. Here had probably been a large slide before our days, as ruins of pest huts could witness.

If one was to go over to Cooperstown or Carrington, there were hillocks and stumps "bare hamoca i stor stil". Toward north it looked like Jotumheimen itself. Worse it was toward northwest, when one was to go to New Rockford with a load of wheat. "Han" dick o'n dime Tølleiv Roble soon found out, the hills they were to climb were called: "Bilidt", "Staalidt", "Regapaa" and "Gaalidt". Knud O. Melby was born in 1843 in Storerø in Østre Slidre, and married in 1861 to Guri Kristensdatter Rogne, and they had the Melby farm for several years.

In 1881 they came to Goodhue County, Minnesota, and in 1864 to Griggs County, North Dakota where they took pre-emption near Binford, and two years later to Paradis, where they took tree-claim near

McHenry. In 1894 they came to Manfred, where they took homestead. Knut farmed until 1911, and then moved to town. They have a large children flock, and Guri who is age 73 descends from the well-known Bugge family, and is great-grandmother to a "halv tylvt" active and hardy Valdriser. I was just make known that in the next number of "Samband" I will try have printed some of the genealogy of the Bugge family, from Nils Bugge, and down to the branch which came to Østre Slidre, from where so many Valdriser here in Wells County descend. Knut and Guri's children are: Guri, born February 17th, 1862, and is married to Ole Ranum, as mentioned. She is already a grandmother. Ole, born December 13th, 1864, and is married to Marit Thune from Binford, North Dakota. They had land in Paradis, and one child, who died there. In 1893 he came to Wells County, and has lived most in Manfred, where he and his brother-in-law Olaf run the "Andersen-Melby Motor Co." Christen, married January 11th, 1866, had land in Paradis, from which he was "utstøt" in 1890, and came to Minnesota, where a girl from Nordland, Marit Larsen, was brought to his attention.

Page 560

She had land down there, and now they have more. For two terms he represented the district in the legislator, and now runs a large hardware store besides farming. His children are: Clarence, George, Almer, Grace, Orvin, Clifford, June, Olga, Lillian, and Harriet. Knut, born November 10th, 1870, left home while the parents lived in Griggs County, to Nebraska, where he was an elevator manager for several years. There he married Josephine Jorgeson, and has two children: Beatrice and June. He was a manager of C. C. Melby's store in Manfred for a few years, but now lived is Edmore, and is a traveling manager for Nelson-Tenny. Ragnhild, born October 2nd, 1873, married Ole G. Skattebo in Paradis. The Sjaaheim boy played at their wedding. They had enough land there as well, but in 1893 they took homestead in Norway Township, Wells County. Ole worked at threshing and became ill. In 1899 they went back to Norway, where he soon died, and was buried in Valdres. His wife came back here again, and took homestead near Martin in Wells County, and in 1902 married Olaf Volding. They have six children: Beatrice, Gladys, Laila, Cora, Orvin and Alfred.

Gulbrand, born April 4th, 1877 came here from Paradis; took homestead and married Ester LaGrande, and ran an elevator in Manfred for a few years, but then went to Williams County, where he has land. He was on the elevator again, but now is serving his second term as State Auditor in Williams County. He has thirteen children who all live, but I can only remember the name of eleven of them: Jorgina, Carlton, Arthur, Marion, Ida, Eveline, Morits, Alice, Gordon and Raymond.

Page 561

Marit was born August 1st, 1880, and married Arvid Sæterberg. They had land north of Manfred, but went to Idaho eight years ago, where they still have land, but live at present in California by San Jacinto. Their children are: Roy, Almer, Orvin, Ruby, Lillian and Marion.

Caroline, born September 3rd, 1884, is married to Olaf Andersen. They have lived in Manfred. He has land, a livery barn, and is Anderson in the previous named Motor Company. Their children are: Clayton, Gordon and Alice.

Martin was born October 7th, 1886 in Griggs County, but also came to Paradis, and later here to Manfred, where he manages the C. C. Melby store. He married Alma Haugen, and they have two children, Myrtle and Kermit.

Oscar was born March 7th, 1890, but does not remember much about Paradis. His wife is as mentioned Bertha Nordtrop. Their children are: Cora and Roy.

A relative of Knud O. Melby is Ole E. Onstad, who was born on December 24th, 1873 of parents Engebret Alvstad and Anne Rudi. They bought the Onstad farm in Volbu, and came to Manfred in 1896, and took homestead, and have farmed for the most part. In 1906 he took a trip to Norway, and in 1909, he married Guri E. Rogne. They have two children: Anna and Emil. Guri was born July 7th, 1879 of parents Erik and Marit in Nordre Rogne. She came to Manfred in 1902, and from 1904 and five years onward, she proved up a homestead in Williams County.

Halvor Meisedalen came here in 1906, and together with Nils Jørstad, rented C. C. Melby's farm for two years, and then went to Canada, but is now living by Malta, Montana.

He married a Swedish girl, and they have one child. (to be continued)

Page 562

“A Norwegian Hamlet's History”

XIV

Olav Redal

There is large number of Norsemen in Turtle Mountain from who I have not received biographical data.

If I have the time and opportunity, I will issue “A Norwegian Bygd's History Number II”.

Knut K. Vikan was born in 1856 in Opdal, Numedal of parents Knut O. Vikan and wife Anne G. Notten, from Nore, Numedal. Knut was born on Gudbrandsrud, Næs in Hallingdal. Knut emigrated in 1877, and came to Bottineau County in April, 1888, where he took homestead the same year. He was married by Pastor Svingen to Betsy, daughter of Anders Bakkene and wife Guri Reiersgaard from Hol in Hallingdal. Children: Clarence, Albert, Anna, Clara, Oscar, Julia, Ruth, Norman, deceased, Ruben, Leonard and Elvin. Knut's siblings: Olav K. Vikan, Gilbert K. Vikan, Mrs. L. M. Larson, Bottineau, and Mrs. O. O. Betteren, Burton, North Dakota. Mrs. Knut Vikan's siblings: Iver A. Bakkene, York, North Dakota; Knut A. Bakkene, Climar, Minnesota.

Two sisters and a brother in Hallingdal. Kari, the younger, deceased in Bellmont, North Dakota.

Knut was one of the first pioneers in Mountain, and was given a full measure of pioneer life. In the dry years 1888-89-90, Knut had to go to Trail County to work. The first house, in which they lived for nearly two years, was an 8x10 log cabin. The first spring they were in Mountain, they used skis in the middle of April.

Ole K. Vikan was born in Opdal, Nore, Numedal in 1851, and emigrated in 1871. His parents (fr Knut Vikan) Ole stayed in Wisconsin, Minnesota and North Dakota, and came to Bottineau County in 1888, where he took homestead land the same year. He married in 1878 with Bergit Olsdatter, born in Opdal, Numedal of parents Ole Olsen and wife Gunhild Stensdatter. One brother of Mrs. Vikan, Sten, lived for a time in South Dakota, but now has his father's farm Tønneby in Numedal. Another brother, Halvor, also lived in South Dakota, but now lives in Bæglid, Numedal.

Page 563

Vikan and wife's children: Ole, Anna, Gilbert, Gunhild, Margretta and Alma

Vikan has held many posts in the congregation as such he has been secretary for twelve years. He has written many poems, as is much interested in church work and works to promote Norwegian culture. Vikan has given me a lot of his time obtaining information relating to current history.

Vikan writes that in the pioneer days there was enough timber for those who wished to build a house. Even farmers from the prairies brought back timber from mountains. No one was needed, but all had to work.

Brother Gilbert K. Vikan was born in Opdal, Numedal in 1864, and came to America in 1879. He came to Bottineau in 1896. Gilbert own a 640 acre farm near Bottineau town, and 700 acres beside Ole K. Vikan. He is a cashier at Bottineau National Bank. At one time he was a merchant in Bottineau, a wheat buyer in Halstad, Minnesota, and a farmer near Belmont, North Dakota. Gilbert was married in 1888 to Randine Knudson from Belmont, North Dakota.

Ole O. Tjøn was born in Tudal, Telemark in 1864 of parents Ole H. Tjøn and wife Gunhild Nilsdatter. Ole emigrated in 1891, and came to Bottineau the same year,

Page 564

where he took land. Ole is single. He was trained as a school teacher from Kvitseids Seminar, and taught school in Norway.

Herbrand T. Strøm was born in Nore, Numedal, on Straumen in 1871 of parents Thorsten Taarkelsen Sundbolien and wife Ingeborg Herbrandsdatter Rukke form Nes, Hallingdal. Herbrand emigrated in 1890, and after staying two years in Polk County, Minnesota, and Trail County, North Dakota, he came to Bottineau County in 1892, where he took homestead the same year. His wife is Helena Hansdatter Rækken from Hadeland.

Their children are: Helene, Alfred and Ruben.

Arne Gundersen was born in Aagnes, Solør of parents Gunder Amundson Lybæk and wife Pernille Iversdatter Vestaasen from Solør. Arne emigrated in 1888, and stayed first in Bellmont, North Dakota in Nilsville, Minnesota for two years, and to Bottineau in 1892, and took homestead the same year.

He was also a blacksmith. He married Inger Olsen, born in Norway in 1883. Their children are: George, Soffie, Alfred, Ida, Ole and Anna. Gunderson's siblings: Julius, Kristainia; Ole, Bottineau; Gunerius, wheat buyer in Mohall, North Dakota; Olivia, Mrs. Karbal, and Karen, Mrs. Wiggin, now deceased. Mrs. Gunderson's siblings; Olava, Mrs. Erikson; Karen, Mrs. John Johnson, and Sofie, Mrs. L. Larson, all in Bottineau. Mrs. Gunderson was born in Holmestrand in 1857, of parents Siverin Olsen and wife Kjerstina Olsen.

Laurits Iverson Kvistad was born on Inderøen by Trondhjem in 1858 of parents Iver Jensen Rostad and wife Olava Pedersdatter. He emigrated in 1874, and stayed in Minnesota until he came to Bottineau in 1900, where he bought a farm. He married in 1894 to Laura Heiberg from Hedemark, Norway.

Her siblings: Andrea Heiberg, Hawley, Minnesota; Reinhardt H. and Søren H. Moorhead, Minnesota.

Page 565

Laurits's siblings: Peder, Norway; Jørgina, Dunseith, North Dakota; Lydia, Bisbee, North Dakota; Manus, Bottineau, and John in California.

Laurits and wife's children: Ragna and Ingvald

Laurits M. Larsen Hagen was born in Grue, Solør (Norway) in 1855 of parents Martin Larsen and wife Olia Hagen. He came to America in 1864, and stayed in Iowa, and later in Bellmont, North Dakota, where he

ran a store. He came to Bottineau in 1892, and the same year took homestead land. He established Cordelia Post Office, and did some business beside, and has also been very active in church work.

He married in 1889, and has the following children: Alma, Melvin, Karl and Viola.

His wife, Bergit Knudsdatter Vikaneidet is from Opdal, Numedal.

Julius Amundson Torpet was born in Nordre Odalen in 1862, of parents Amund Jensen Torpet and wife Larina Olsdatter Lystad. Julius emigrated in 1881, and after staying a number of years in Otter Tail County, Minnesota, and Grafton, North Dakota, he came to Bottineau and took land the same year. He married Anna Torgersdatter Krøne from Fyresdal, Telemark in 1893. Their children: Amund, Larina, Jessie, Olga, Lydia, Arthur, deceased, and Mildred.

Henry Hagen was born July 10th, 1869 in Gransherred, Øvre Telemark of parents Ole Torgersen and wife Anna Gullaksdatter Siljord, and immigrated to America in 1885, and settled in Bayfield County, Wisconsin until 1888, when he settled here in the settlement. He took homestead in June the same year. Hagen married in 1890 by Pastor Svingen to Helga, daughter of Knut and Anna Homen. Children: Anna, Clara, Hannah, Ole, Hilda, Knut, Gilbert and Alma.

Carl Christianson was born on March 30th, 1853 in Horten, Norway, of parents Christian Matison Fjeld and wife Anna.

Page 566

Carl immigrated to America with his family in 1882, and stayed for a period in Evansville, Minnesota, and Minot, North Dakota until 1895, when he settled here. Before he became a farmer, he worked as a carpenter. He took homestead land in 1898. Christiansen married in 1877 in Drammen by Pastor Holtersman to Gustava Hansen, born in Strømstad, Sweden in 1856, of parents Hans Anderson and wife Sofie Pederson.

Their children: Sigurd, Carl, Hilma, Cecilia, Bernhard, Olga, Oscar, Alvin and Anton.

Christiansen's siblings: Matias, Andreas, Selius and Gina.

Sever A. Berg was born in Ullensaker, Norway, and immigrated to America in 1884, and settled in Rock County, Wisconsin, and later in Minot, North Dakota in 1888. He came to this settlement in 1894, and in the spring the same year took homestead. He married in 1888 by Pastor Petterson to Andrina Salberg, born in Østmarken, Aabogen, Norway, and came to America in 1884.

Their children: Ella, Anna, Olga, Sigurd, Marie, Alida, Minnie, Henry, Gladys and Edith.

Berg's siblings in Norway:

Mrs. Berg's siblings: Ole Salberg, Bagley, North Dakota; Mr. Erick Salberg, Bagley, North Dakota; Ole Siverson, Evansville, Wisconsin.

Anders Dunderland was born in Mo parish, Helgeland in 1865 of parents Peder Pederson Hagen and wife Anna Petrine Andersen. Anders came to America with family in 1891, and stayed at first by Fort Ransom until the same year, he came to Bottineau County.

He was married in Norway by Pastor Hansen in 1889 to Oldina, born on the Hinnes farm Nesna parish, Helgeland in 1867 of parents Elias Johnsn and wife Anna Steppensen Hinnes. Their children: Peder, Anna, John and Elias.

Dundeland's siblings: Peder, Edvard, Christian, Ole and Ingeborg.

Guldbrand Larson Jelleberg was born in Nannestad in 1857, and came to America in 1887. After staying a couple years

in Trail County, North Dakota, he came to Bottineau in 1889, where he took homestead land. He married in 1887 in Kristiania to Rannei Olsdatter Bakke, born 1866 in Hol, Hallingdal. Mrs. Jelleberg died a number of years ago.

Their children: Levis, Ole, Clara, Annie, Helmer and George.

Elling O. Moslaat was born on Moslaaten, Hol, Hallingdal in 1860, of parents Ole Iversen Bakke and wife Aagot Ellingsdatter Pladsen. Elling emigrated in May, 1883, and came to Trail County, where he stayed until spring 1890, when he came here. He took homestead land in the spring 1892. He married in 1887 to Inger H. Kobbervig from Sør Aurdal, Valdres.

Moslaat is now in Norway, and is missing his neighbors, so he hopes to come back. He still owns a farm in Turtle Mountains.

Anton Jensen was born on Kolbjørnsrud, Hole, Ringerike in 1862, of parents Andreas Jensen Kolbjørnsrud and wife Marie Hansen Helland. He emigrated in 1883. After a few years in Wisconsin and Iowa, he came to Bottineau County in 1892, where he took land in 1893. Anton married in 1884 to Margrette Olsdatter Sundre from Aal, Hallingdal, born 1859.

Their children: Olga, Alf, Anna, Elmer and Oscar.

Lars Torreson Dunderholen was born in Hof, Solør in 1858 of parents Toris Larsen Dunderholen and wife Olina Olsdatter Sarud. Lars immigrated to America in June, 1886, and stayed a year in LaCross, Wisconsin, in Grand Forks County, North Dakota 4 ½ years, and came to Bottineau in the fall 1892, where he took homestead land the same year. He is single. A brother Ole Torreson, no address, a half-sister, Mrs. Kaja K. Sarud, Bottineau. Otto had homestead in Mountain and died in 1900.

Guttorm Nelson was born in 1800 in Gol, Hallingdal, of parents Nils G. Brennen and wife Ragna O. Renstein. He emigrated in 1883, and came first to Trail County, North Dakota, and to Bottineau in 1889. He married in 1889 to Gro Larsdatter Bakin, born in Opdal, Numedal, of parents Lars Olsen Kvernud and wife Katrine Helgesdatter Staalbo.

Nelson and wife's children: Randina, deceased, Karoline, in Canada, Anna, Louis, Nils, Ole and Georg. Nelson's siblings: Ole Langville in Minnesota, Sigrid, Belmont, North Dakota, Mrs. Nelson's siblings: Ole in Canada, Bergit in Norway.

Ole Larsen Korbol was born in Solør in 1852, of parents Lars Olsen Korbol and wife Karen Pedersdatter Sarrud.

He emigrated in May, 1881, and stayed in Wisconsin for three years, in Minneapolis for fifteen years, and came to Bottineau in 1888, where he works as a farmer and carpenter. He married in 1883 to Olivia Gunderson, born in Aasnes, Solør on Siggerud. Their children: Paula, deceased, Gerta, Oscar, Arthur, Clara and Olga.

The county's main seat is Bottineau, where a large number of Norwegians live.

The town's mayor, Anton Lallum, was born in Hedemark in 1879, of parents Gunder S. Lallum and wife Anna Olsen. The parents live in Long Beach, California. Anton emigrated with his family in 1879. They settled first in Valley City, North Dakota until 1904, when he came to Bottineau, where he is a bank cashier, and later since April, 1915, the town's mayor. He --- Valley City Normal School, and Globe Business College. St. Paul. He married Inga Hendrikson in 1905. They have one child, Bernice Lallum, born 1910. Lallum's

siblings are: Mrs. M. M. Knutsen, Covina, California; Ellen and Margaret, Long Beach, California; Oscar Lallum, Fingal, North Dakota.

P. L. Eide was born in Tolga, Østerdal in 1869, of parents L. N. Eide and wife Ellen Holøien. Eide emigrated in 1893, and stayed in Ida, Minnesota 1893-94;

Page 569

in Minneapolis and Hawley, Minnesota 1809, Donney Brook, North Dakota for a shorter period, until he came to Bottineau County, where he runs a photography store. Eide attended Augsburg Seminary in Minneapolis.

He married Thea Lien in 1905. Their children: Olive, Elenor and Karine.

One brother of Eide is Ole L. Eide, Tolga, Organist and ---.

Nils Dokken was born in 1876 in Skjerpingen, Nord Aurdal of parents Ivar N. Dokken, born 1844 in Hemsedal, Hallingdal, and wife Kristi Knutsdatter Grøseth, born in Grøndalen, Hallingdal. Ivar was the oldest of twelve siblings, and when the father died, Ivar at age 14 had to look after himself at an early age. Ivar with family came to America in the spring 1881, and took homestead in Grand Forks County, and after 3 – 4 years the family moved to Walsh County, where they lived for one year. Then the family moved back to the old homestead in Grand Forks County, where they lived for a few years. In the early 80s there were several hard, cold winters. Snowstorms were common and lasted 3 – 4 days at a time, so it was hard times for the pioneers. This family came from a forested region in Norway, and longed for the forest they had left behind.

Around 1887 they bought a farm near Turtle River, Grand Forks County, and this farm was heavily forested.

At that time the Northern Pacific Railway came through, and a small town, Mekinock, was built a mile from Dokken's farm. In the fall 1900 Nils moved to Bottineau County, and settled on land seven miles south of Antler, together with his father Ivar Dokken, Ole Dokken and Even Larsen. The last named farmer followed along with the Dokken people to look for land for his two sons, Lewis and Laurits, who took land four miles south of Nils Dokken.

Page 570

They both farm there, and are both married. Lewis is married to Clara Roble, and Laurits with Mabel Rud. Lars, who we call Lewis, has one of the finest farms in the area. He is a strong, driving man with good business sense and a hard worker. He is a Halling of the good, old race.

Two of Nils Dokken's uncles, Ole N. Dokken and John N. Dokken live near Antler. Erik, the other uncle, proved up his land, and went back to Mekinock, North Dakota, where he lived until his death in 1916.

Dokken's father took land in the same section as Nils, and two years later left the land to his son Knut, and moved with his wife and youngest daughter back to the old farm by Mekinock, North Dakota, where Iver as mentioned, died on October 6th, 1913. The mother and Caroline now live on the farm.

Nils Dokken married in 1901 to Marhilda Everson from Manvel, North Dakota.

Their children: Inred, Gladys, Minnie, Lillian and Caroline.

Knut, brother of Nils, lives in Minot. Sarah, married to Amund Hustveit, Kincaid, Saskatchewan, Canada, Caroline, Mekinock, North Dakota.

Iver Dokken's siblings: Kari (Big Kari), Mrs. Halvor Staten, Blooming, Minnesota; Kari (Vesle), Mrs. Helge Moen, Mekinock, North Dakota; Sigri, Mrs. Johannes Overland; Ingeborg, now Mrs. Syver Forseth; Margit,

Mrs. Paul Larson; Erik Dokken, deceased, Ole Dokken and John Dokken by Antler, North Dakota. Nels Dokken, or Hes Nelson, Middale, Saskatchewan, Canada; Mrs. Even Brandvold Manvel, North Dakota. Mrs. Iver Dokken's siblings: Knut Grøset, Hallingdal; Guri, married to Knut Dækko and one sister deceased.

Page 571

Joseph Quamme was born in Steele County, Minnesota in 1878, of parents Johannes Kvamme from Sogn, and wife Emma Skartum from Numedal. He married Minnie Anderson in 1903.

Their children: Milton, Roy, Thelma, Leonard and Frances.

Quamme was Deputy Registrar of Deeds from 1908 – 1912, and elected to Registrar of Deeds 1912 – 1914 – 1916. In 1898 he joined company "L", Hillsboro, and served as private, corporal, first lieutenant, until he stood down in 1904.

Quamme's siblings: Mrs. John Holts, Burton, North Dakota; Mrs. H. E. Dyer, San Francisco, California; Mrs. Ray Lang, Minot, North Dakota; Theodore Quamme, Hillsboro, North Dakota in Bottineau also lives L. Glarseth, County Cashier, Dalen township. John Knudsvig cfr, Souris. Dr. Johnson, a brother of E. Johnson, one of the owners of Minot Daily News.

Quam, son of well-known pioneer Pastor Quam, is a clerk at a store in town. Erik Moum, Advocate, has moved to Montana.

"Souris"

The large town Souris is in fact not a typical Norwegian town, but the surrounding settlements to the west, north and east of town are just as Norwegian in area as Haram, Dalen, Scandia and Scottia Townships. Souris has not always been as large as it is now, nor has it been small as now. In 1900 Souris did not exist, but the following year, in 1901, Jim Hill started to build his railway here, and Souris grew up in a short period.

The short rail line that extends from Rugby did not come further in two, three years "og som endestation holdt byen paa at faa hovmodighetstanker" The land west became populated, and Jim found it useful for himself and others to let the rail line extend further which occurred in 1903, when the end station became West Hope.

The town's newspaper insists that Souris is the richest town in America. The town's name is to have originated from Mouse River, with a translation into French, to make the paper even less understandable.

Page 572

Matias Moen was born in 1871 in Starbuck, Minnesota of parents Ingebret Moen and wife Kari Hesteløkken, who in 1866 emigrated from Søndre Fron, Gudbrandsdal to Fillmore County He moved later to Starbuck, where Kari died. Ingebret lives with Mathias in Souris, and is age 84. Moen came to Bottineau in 1896, and worked at a druggist and post office in town, until he took homestead in 1897 in Eidsvold. In 1899 he farmed his land and ran an elevator in Bottineau. In 1901 he moved to Souris, where he continues to run a store. He has been a member of city council for two years, Secretary in Concordia Norwegian Lutheran Congregation, and is one of the founders.

Moen married in 1900 to Clara Josefine Crogen. Their children: Ella and Arthur. Moen's siblings: Peter Moen, Pecering; Eline Moen, Souris. Six siblings are dead in Minnesota. Moen attended normal school in St. Cloud, Minnesota, and taught school in Minnesota for two years, and attended Minnesota University

for two years. Moen was the first merchant in Souris, and together with Ole Crogen, Carbury, he started up a store in 1901.

Page 573

Later G. Garden established a hardware store. P. Borreson was also one of the first business men in Souris. Oscar Gilbertson was born in 1881 in Grant County, Minnesota. His father was drafted into Civil War at age 17. He came here around 1861 from Gudbrandsdal, and his mother came later from Liabygda, Valdres. Oscar came to this settlement in 1907, and was a manager for St. Anthony Elevator Co. He now runs Equity Elevator in Rugby. He married in 1908 with Maria Flor, born in Grant County, of parents from Trondhjem. Their children: Harris and Chester.

Siblings: Gustav Gilbertson, Canada; Otto Gilbertson, Douglas County, Minnesota; George Gilbertson, Grant County, Minnesota; Acher Gilbertson, Grant County, Minnesota; Mrs. John Comstock, Fergus Falls, Minnesota; Mrs. Aasten Thompson, Hankesen, Minnesota.

Carl Kirkby was born in Decorah, Iowa in 1879. His father came from Hakkedalen, and came to America 42 years ago, and lives in Decorah, Iowa as a retired farmer. His mother, born in Decorah of parents from Toten.

Carl took homestead in Devide County in 1901, and came here in 1902. He has worked in hardware stores, but most as a wheat buyer. For a period he was the manager of The Farmer's Elevator in Souris, and now run his own elevator. He is married to Pearl Monkman. Their children: Doris and Karin.

Siblings: Oskar Kirby; Hans Kirby, Kramer; George, Souris; Ferdinand and Alfred in Montana. Ida deceased, Mrs. Kirby is born in Canada. Her parents live by Souris on their farm.

L. J. Mork was born in 1878 in Pope County, Minnesota. He came to Bottineau County in 1886 together with the Mork family, and took homestead land in Scottia. Mork married Petra Crogen in 1903. She was the daughter of Ole Olsen and wife Petrine. The father died in Pope County, while the

Page 574

mother lives by Mohall. Ole Olsen used his wife's maiden name, Crogen. She was a sister of Ole and Joh. Crogen. Mork and wife have one child, Liwald. Siblings: Mrs. Mork's siblings: Olaf Crogen, Kramer; Anton Crogen, Mohall; Carl Crogen, Mohall; Lina, Mrs. Tessem, Pope County, Minnesota.

L. J. Monk has four quarters land in Canada, joint owner of Mork and Moen store in Souris, joint owner of a lumber store and hardware store in Devone, Montana. He has been a member of town council in Souris. Gilbert Moen was born in Lands parish, of parents Halvor Moen and wife Inger Dyvsven, both deceased. Gilbert emigrated in 1885 with his parents, who settled by Norway Lake, Minnesota, and moved later to Glenwood, Minnesota, and then to Starbuck. Moen came to this settlement in 1902, where he is employed by Mork and Moen. He took homestead in Mt. Rose Township in 1902. He has sold this land. He married in 1905 in Starbuck by Pastor Koepod to Tina, daughter of Alech Overton and wife Anne J. Haugen, one of the oldest pioneer families who emigrated from Telemark.

Moen's siblings: Hans Moen, Glenwood, Minnesota, farmer; Ole Moen, Glenwood, Minnesota, post driver; Mrs. Nilson, Willard, Minnesota; Chr. Moen, Souris; Haldor Moen, Souris. Mrs. Moen's siblings: G. A. Overson, Bearsley, Minnesota, merchant; Josie, Mrs. A. H. Dreyer; John Overton, Starbuck; Julia, Mrs. C. A. Bildehus, Starbuck.

Gilbert Moen is finance cashier and secretary for Lesje Lodge, Sons of Norway, Town Cashier in Souris since 1910, and cashier for the school since 1910.

Christ Moen was born in Lands parish in 1869, of parents Halvor Moen and wife Inger Dyvsven, both deceased, emigrated in 1885 together with the rest of the

Page 575

family. Christ came to this settlement in 1898, and took homestead in Scandia. He runs a store in Souris. Siblings: (Gilbert cfr Moen)

John Elton was born in Nordre Lands parish, Norway, in 1881 of parents Johannes Elton from the Erton farm, Nordre Land and wife Inger, who still lives. Johs. Erton died in 1895. John emigrated with his parents in 1883, and settled by Hillsboro; the family now live in Roseau County, Minnesota. To Bottineau County came Elton in 1908, and operated auto and repair business in Souris. He married in 1910 by Pastor Njus to Inga Sorland, born in Norway Lake, Minnesota.

John Elton's siblings: Even Elton, Minnesota; Ole Elton, deceased; Agnete, married to Even Davidson, Minnesota; Martin Elton, Minnesota; Berte, married; Signe, married; Nelly, married to Bert Saalto, Minnesota; Ida, single; Gina, married; Mrs. Elton's sibling: Halvor Sørland

Gilbert Evensen was born in Calmar, Iowa in 1880, of parents Hans Evensen and wife Anne Føli. The father, who still lives in Calmar, Iowa, came over 46 years ago from Toten, Norway. His mother Anna Joli was born on the Atlantic crossing to America of parents from Sogn, who came over to America in 1854. Anna died in 1890.

Gilbert took homestead in Burligh County, North Dakota, 1902; and had a lumber business in Kintyre for four years, 1 ½ years as manager of Imperial Lumber Company; and then 1 ½ years as manager of Imperial Lumber Company; and later 1 ½ years as manager for The Farmer's Elevator in Souris. Since 1915 manager for Piper Haw Lumber Co., Souris.

Evensen married Marie Elisabet Øde, born on Washington Prairie, Iowa.

Evensen's siblings: Mrs. Martin Bleken, pastor in the Norwegian Synode, Sand, Iowa; Mrs. M. H. Nelson, Sterling, North Dakota.

Edvard Garden was born in Decorah, Iowa of parents Halvor Hagen and wife Ingeborg Opdahl, both deceased.

The parents were from Valdres, and emigrated in 1845. They stayed at first in Dane County Wisconsin, and later on Washington Prairie, Iowa. Garden came to this county in 1900, and started a hardware store in Souris in 1901. Took homestead land by Newburg in 1900. Represented Bottineau County in the North Dakota Legislature in 1907 – 1907, and 1911 – 1913. The first term in the House and the last term in the Senate. He has been active in official life in Souris, and is Secretary of the Sons of Norway Lodge.

Garden married in 1906 to Lucy Bardy from Idaho. Garden's siblings: Will Garden, Drayton, North Dakota; Edvind Garden, Flaming, Minnesota; Ben Garden, Bismarck, North Dakota; Mrs. Hov, Oregon; Mrs. Buruig, Wisconsin; Mrs. Hagen, Land, North Dakota; Lilly and Mary Garden.

John Knudsvig was born in Ossian, Iowa, 1870, of parents Ole Knudsvig and wife Anna Tveden, who immigrated to America from the Stavanger area (Norway). Knudsvig came to West Hope in 1903 and to Souris in 1910, and now manages Piper Haw Lumberyard in Bottineau. He married in 1894 to Olava Stensland, born by Stavanger of parents Ole and Marie Stensland.

Page 576

The father died in Norway, and the mother died by Burton, North Dakota.

Mrs. Knudsvig's siblings: Mrs. Johnson, Martin, Iowa; Mrs. Johnson, Stene, Iowa; Mrs. Rognes, Iowa; Ole Stensland, Montana. Knudsvig and wife have a daughter, Odena. Knudsvig's father died in 1879 in Iowa, the mother still lives there. (to be continued)

SAMBAND

No. 111   Juli   1917

“Samband” utkommer hver maaned og er et literær-historisk skrift for norske hjem i Amerika. Det er et organ for bygdelagbevægelsen og er særlig tilegnet bygdelagenes historiske virksomhet. Abonnementspris \$1.00 aaret; enkelte hefter 10c hvert.

Utgives av SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

Thorstein Veblens ny bok

“THE NATURE OF PEACE”

som er anmeldt i dette nummer av Samband (side 505)
kan bestilles ved at sende prisen, \$2.00, til

SAMBAND,

305 Walnut St. SE., Minneapolis, Minn.

Samband

is a monthly magazine containing historical and biographical sketches from Norwegian settlements in America, besides old country folk-lore, tradition, and history; and is designed to be a magazine of general literary interest for the home. It is an organ for the **Bygdelag** movement in America. Subscription price, \$1.00 a year. Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the
SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION.

Manager and Editor, A. A. Veblen.

305 Walnut St. S. E., Minneapolis, Minn.

Indhold av No. 111, Juli, 1917.

	side
Udvandringshistorie fra Ringerikesbygderne. O. S.	
Johnson XII	513
Ragnhild Utgard. Eldrid Wæthing-Ringerud	528
En tur tilstøls. Eivind Rudi	533
Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn.	
O. S. Johnson. XVII.	535
Slegtregister fra E. T. Wolds huspostil. Avskrevet ved N. E. Wold	550
De første aar ved St. Olaf College. Mrs. Anna E. Mohn. XIII	553
Valdriser i Wells Co., N. Dak. T. O. Roble. II.	558
En norsk bygds historie. Olav Redal. XIV.	562

Samband.

No. 111

Juli

1917

Udvandringshistorie fra Ringerikesbygderne.

D. S. Johnson, fagskriver.

XII.

Nils Olsen Blikerud var født den 21de mai 1826 og kom efter tre aars ophold paa Jefferson prærie, Wisconsin, her til Spring Grove, som før nævnt. Han blev gift med Anna, født Skrifflund, en datter til Ole Gudmunsen og hustru Cecilia fra Hjelmeland, Stavanger. Deres børn er: Ole, gift med Anna, født Benson, driver kjøbmandsforretning i Spring Grove under firmaet Nilson & Johnson. Ole har været meget benyttet i det offentlige tjeneste. Saaledes har han repræsenteret dette distrikt i legislaturen, været assessor i byen, Clerk, borgermester, vicepræsident i State Bank of Spring Grove, samt menighedens kasserer i mange aar.

Johan, gift med Marit, født Lommen, er farmer i Wilmington. Søren, gift med Elisabet, født Svartebræaten, en datter til Tosten og Mari Svartebræaten, er fortiden Sheriff i Caledonia, Minn. Berthe blev gift med Anders Krogen; hun er død. Inger blev gift med Julius Hallum og bosat i Minneapolis. Hun ogsaa død. Augusta, gift med en tiffel. Andreas, gift med Clara, født Hallum, bor i Regan, N. D. Marius, gift med Amalia, født Doehly, er farmer i Spring Grove.

Nils Olsen Blikerud døde 18de mars 1893 og hustruen nogle aar senere. Han var ikke alene en stræbsom og dygtig farmer, men han var ogsaa en flink snekker, der selv byggede

sine huje paa farmen. Han var i flere terminer medlem af byggekomiteen, da presteboligerne i Spring Grove og Riceford blev bygget.

Albert Herman Andersen var født paa gaarden Baffen nær Selgelandsmoen, Norderhov, den 14de oktober 1865. Hans far var kommanderfergeant ved Hallingdals battalion. Hans farfar hed Anders Elleffen, var født paa samme sted, og drev som skræddermester i en række af aar. Hans fars mor hed Anne. Hans mor hed Gunhild Marie Hansdatter, født paa Høllerud af forældrene Hans Høllerud og hustru Ingeborg, født Strand, fra Flaa, Hallingdal. Ingeborg var den eneste som rejste ud af bygden. De andre af familien forblev i Hallingdal.

Hans fars søskende var Elsie, gift med Christiansen, bodde i Kristiania til sin død. Lars, handelsmand i Hønefoss. Helene, gift med Schrøder i Kristiania. Marthe var gift til Moe i Sole. Iver, skræddermester, samt søsteren Andrine. Alle er døde. Johannes er den eneste som lever. Han drev en tid som skomager.

Hans mors søskende var Christian, bosat paa Høllerud. Carl paa Bægri. Volette, gift og flyttet til Nes i Hallingdal. Maren, gift til Ødens, Modum. Helene, død ugift. Ole var farmer i Wisconsin. Alle er nu døde.

Albert Andersens søskende er Jens Nikolai, bor i Norderhov, Norge. Karen Jørgine død. Josephine Evensen bor i Lillestrømmen. Augusta i Kristiania. Mrs. Hansen bor i Dallas, Texas.

Albert Herman Andersen blev gift med Laura Nilfen. Hun er født i Hønefoss, og er datter til Claus Nilfen, der udvandrede til Amerika og bosatte sig ved Eau Claire, Wis., hvor han bodde til sin død for omtrent 14 aar siden. Mrs. Andersens søskende er Thora Syversen, bosat i Eau Claire,

Wis., nu død. Mrs. Hagen, bosat i Norval. Albert, bosat i Eau Claire. Den sidste er død. Denne familie udvandrede formodentlig i 1884, da Mrs. Andersen kom.

Albert Andersen og hustrus børn er: Olga, bosat i San Francisco, Cal.; Arnt og Olavus bor i St. Paul, Minn.; Thora, bor i Sioux Falls, S. D. Albert Herman Andersen udvandrede i 1883 og opholdt sig først i Michigan et og et halvt aar, og kom saa til St. Paul, hvor han er ansat som dampskibsagent for St. Paul & Minneapolis dampskibsselskab. Hans adresse er 293 Silbey St., St. Paul.

Gabriel D. Lunde, Nora Springs, Iowa, er født i Bjerkehage, Gausdal, Gudbrandsdalen, den 3die juni 1853. Hans far hed Ole Solberg, og var fra Gausdal, Gudbrandsdalen. Hans mor hed Maren og var en datter til Nils N. Lunde og hustru Ragnhild, født Enger. Hendes søskende var Aste, Veret, Pauline, Kari, Ingeborg, Ragnhild, Marte, Marie, Lars, Paul og Nils.

I 1865 udvandrede Gabriel D. Lunde til Amerika og kom til Scandinavia, Waupaca County, Wis., hvor han opholdt sig omtrent et aar, rejste saa til Hayward, Minn., hvor han var i to aar og flyttet derefter til Rock Creek, Mitchell County, Iowa, og senere til Nora Springs, Floyd County, Iowa, hvor han fremdeles bor som farmer. Han blev gift med Anna Kristine Heggerruista. Hun er født den 15de oktober 1853, af forældrene Hans og Marie Heggerruista. Hun udvandrede i 1878. Hendes søskende er: Iver, som bor i Norge. Anders, død. Gulbrand udvandrede og bor i Fairdale, N. D. I deres egteskab har de haft følgende børn: Gustaf Adolph, 32 aar; Malvin Rudolf, 30 aar; Ruskjel Bertram, 19 aar; Maren og Hans døde i en ung alder.

Mr. G. D. Lunde fortæller om reisen fra Norge: Vor reise fra Lillehammer foregik paa dampskib til Eidsvoll og

paa jernbane til Kristiania. Fra Kristiania over London til Quebec, og saa istitevis paa jernbane, dampskib og hestefyhds til Zola, Wis., hvilket var vort bestemmelsessted for det første. Næste vaar reiste vi (det var mor og jeg) i følge med Ole Ofstehage, samt en enke med familie, til Albert Lea, Minn. Dette var med oksefyhds samt kreaturer at drive, og som smaaagt maaatte jeg gaa og jage kuerne. Det tog os tre uger paa reisen. Vi stoppede over et par nætter hos Amund Lunde ved Spring Grove. Vi mødte ham paa veien og mor kjendte ham igjen fra Norge, og saa bad han os at vi maatte stoppe til han kom hjem igjen, hvilket vi ogsaa gjorde. Jeg reiste denne vei høsten 1916 med automobil, men det saa noget anderledes ud da mod for 50 aar siden.

G. D. Lunde har i mange aar staaet i det offentliges tjeneste som supervisor, school direktør m. m.

John S. Johnson, Ofage, Mitchell County, Iowa, hvis oprindelige norske navn var John Selgesen Rødningssand, var født paa Løkke i Madalen den 13de mai 1837, af forældrene Selge Johnsen Skotterud og Gunhild Larsdatter, født paa Søndalen. Hans fars søskende var Gulbrand og Ole. Hans mors søskende var Lars, Knut, Ragnild, Eli, Else, Marte og Olia. John S. Johnsons søskende er Lars, Maren, Ole Olia, Christi og Selge.

I 1852 udbandrede familien og drog ud fra Drammen den 18de mai, med seilskibet „Sjafna“ bestemt for Quebec, og var seks uger og to dage paa reisen. Fra Quebec gif det med den tids befordringsmidler til Milwaukee og derfra til Rock County, Wis., hvor pastor C. L. Clausen da bodde. Derfra gif de med oksefyhds til et sted i Green County, nær Albany, og fik der herberge hos en bekjendt ved navn Lorkel Lyfte. Senere flyttet de til Iowa og var blandt det store følge som pastor C. L. Clausen var ledsager for til Mitchell County.

Historiefriveren Soland fortæller, at pastor C. L. Clausen i september 1852 i følge med Mikkel L. Ruft fra Gallingdal, Hans Halvorsen Semsrud fra Land, Ole Hansen Gaugerud fra Ringerike, samt Levor Olsen Lindelien, for at se efter land for en hel del familier paa Rock Prairie. Da de var komne tilbage til Rock Prairie blev det om vinteren vidtløftige forhandlinger om dette landskab, og om hvem skulde bove sig til Cedarelvnen. Endelig, med løfte om at pastor Clausen vilde flytte derud og bli deres prest, bestemte 40 mænd med sine familier at rejse derud, og deriblandt følgende fra Ringerike: Johannes Johnsen Rue, Ole Hansen Gaugerud, Ole Olsen, Ole Haraldsen Ulen, Levor Olsen Lindelien, Selge Johnsen Rødningssand, Selge S. Rødningssand, Syver Johnsen, Erik O. Støveren. Dette følge reiste fra Rock Prairie i midten af mai 1853 og er det største følge af norske landsjogere som nogenjinde har reist ud for at finde nyt land.

For at spare paa udgifterne kjøbte pastor Clausen for disse landsjogere 44 vogne af en vognmager i Milwaukee. Disse kostede 48 dollars stykket. Man medbragte omtrent 300 kreaturer, men merkkelig nok ikke en eneste gris. Alle vognene blev truffet af offer, med undtagelse af en som tilhørte pastor Clausen, der var forspendt heste. Det var en lang vei de havde at passere, nemlig omtrent 300 mil, over veiløse trakter, myrer og moradsjer, og da det ogsaa var en meget regnfuld vaar, saa bæffe og smaa elve var svulmet op, maaatte de ofte stanse for at bygge broer over disse for at komme frem. Past. Clausens første arbejde derude i vildnisset, var at saa opmaalt landet. Han fik ogsaa oprettet postkontor i denne kolonis midte og gav den anlagte by det velklingende navn St. Ansgar, efter nordens apostel. St. Ansgar virkede som missionær blandt de vilde hedninger i Danmark og Sverige og døde som erkebiskop i Bremen aaret 865.

I september samme aar kom, blandt andre, Elling Meyer, John og Ole S. Rødningssand fra Nadalen. En iblandt dette følge ved navn Tore L. Mørk medbragte en gris som han solgte til nogle jultne amerikanere for 50 dollars. For disse penge købte han 40 acres land hvorpaa han avlede maiskorn og opfedede grise. Senere var ikke griseprisen saa høj. Man førte slagtede grise til McGregor og fik kun halvanden cent pundet. Svedepreisen var ogsaa i forhold.

Men tilbage til Rødningssand familien. John S. Johnsen fortæller at han arbejdede de første 12 aar her i landet for otte dollars maanedes løn. Siden fik han mere. Han begyndte saa handel med jernvarer, som han drev i 15 aar. I de sidste 25 aar har han været i bankforretning.

Han er gift med Mary Olive Kinny og har i sit ægtekab tre børn, nemlig Karl Johan, Cora Hanna, Mary Gunhild, nu Mrs. P. E. Hudson.

Andrew L. Johnson, hvis oprindelige norske navn var Lars Andreas Johnson Engebraaten, Nadalen, var født den 3die januar 1862. Hans far hed John Gulbrandsen og var født den 24de februar 1832 i Engebraaten, Skollerudeie, af forældrene Gulbrand Johnsen og hustru Kari Olsdatter, født paa Blakstveit i Nadalen. Hans mor hed Helle og var født den 27de august 1833, af forældrene Ole Andersen og hustru Magnhild Halvorsdatter. Hans fars søskende var Ole, nu død; Anders; Karen, nu Mrs. Hansen; Christi, nu Mrs. Martin Nilsen. Andrew L. Johnsons søskende er Gilbert, bor i Burtrum, Minn.; Mrs. Carl Brandt bor i Grove City, Minn.; Mrs. Carly og Miss Rachel bor i Clarkfield, Minn.

I 1882 udvandrede han til Amerika og kom til Clarkfield, Minn., hvor han fremdeles har bodd som farmer. I 1885 blev han gift med Amalie Iversen, født den 28de januar 1862 i Brown County, Minn. Deres børn er: John, bor i Brad-

dock, N. D.; Mrs. Clara Larjen, sammesteds; Mrs. Alfred Johnson og Oskar bor i Clarkfield, Minn. Andrew L. Johnson har i fire aar været town supervisor og i 15 aar Clerk of School.

Martin Ulvestad fortæller, at de første som bosatte sig i Yellow Medicine County var Sellek Glam fra Rumedal og Ingebret Johnson og Gerhard Garman fra Stavanger. Denne Sellek Glam skulde været en af de mest forvorne og inartænkte slagsbrødre som er udvandret fra Norge. Han bodde først i Fillmore County, og medens han opholdt sig der kom Arthur Row, det store, sterke yankeetrolde, som var jaget fra Spring Grove af Ole Gulbrandsongutten, og tog en stor landstrækning langs efter en dal, som han indbildte landsjægerne at han havde prioritetsret til og forlangte flere hundrede dollars for hver kvart land, før han vilde opgive det. Da han var stor og sterk og kunde godt bruge revolveren, gjorde han sit krav gjældende med sin skytterkunst, saa han skræmte mange. Men Sellek Glam greiede ham, saa at før yankeetrolde rigtig vidste af det, sad Sellek Glam paa iskrævs over ham og lod ham ikke slippe før han havde svelget hver eneste patron han var i besiddelse af. Derpaa lod han ham fare med den besked, at hvis han viste sig mere paa de trakter vilde han ikke slippe løs før han ogsaa havde svelget revolveren.

En anden af de første jettlere i Yellow Medicine County, som udvandrede til Amerika i 1850 fortæller, at hans far, medens de opholdt sig i Wisconsin, hug ved for 25 cents corden, og splittede gjerdeffier for 25 cents pr. 100 paa egen kost, samt at den første vinter de var i Yellow Medicine Co., levede fem norske familier sammen i et hus 14 fod i firkant og 10 fod højt.

Berthold J. Støa var født den 2den august 1853 paa

pladsen Støa Strandeeie, Adalen, af forældrene Johan T. Støa og hustru Berthe Marie, født Fjeldbraaten. Hans far Johan T. Støa var født den 14de mai 1816, af forældrene Torfel Johnsrud Strandeeie, Adalen, og hustru Kari. Hans mor var født den 16de mai 1816, af forældrene Knut O. Fjeldbraaten og hustru Gjertrud. Hans fars søskende var Torfel, Gulbrand, Guri og Maret. Torfel døde i en forholdsvis ung alder og efterlod sig to børn. Guri blev gift med Palme Storbigen og bosatte sig paa Engen Vikereie. Maret blev gift med Thron Olsvigen og flyttet til Sofnedalen. Gulbrand blev gift med Gjertrud, født Elserud, og bodde i Johnsrud, indtil han udvandrede til Amerika i 1857. Han opholdt sig først i Wisconsin, kom saa til Hayward, Freeborn County, Minn., hvorefter han kjøbte land i town of Bancroft i samme County, hvor han bodde til sin død. Der kunde skrives meget om Gulbrand Johnsrud, da han var baade husmand og skolelærer i Norge. Kommer dog til at nævne ham senere. Som sagt Berthold Støas mor var fra Fjeldbraaten og hendes søskende var Ole og Olla, begge fødte i Fjeldbraaten.

Berthold Støas søskende er Torfel, Knut, Kari, Gjertrud, John, Marie, Elling og Gurine. Af disse søskende kom John og Gjertrud til Amerika i 1869. John bosatte sig ved Albert Lea, hvor han fremdeles bor. Gjertrud blev gift med G. Gunvaldsen og bor ved Starbuck, Minn. Knut udvandrede i 1871 og bosatte sig ved Albert Lea, Minn. Berthold udvandrede i 1873 og bor nu ved Austin, Minn. Han blev gift med Helle Olsvatter Fjeldbraaten. Hun er født 30te august 1849, og udvandrede til Amerika i 1870 sammen med sine forældre og søskende. Hendes søskende er Gjertrud, gift med W. Gulbrandsen og bor ved Hayward, Minn. Else S. Frydenlund bor ved Clear Brook, Minn. Karen S. Kofshus bor

ved Albert Lea. Marthe E. Barnes bor ved Bagley. Knut Fjeldbraaten bor ved Hayward. Rønau G. Hofman bor ved Hayward. Martin bor i Albert Lea. Alle i Minnesota.

Berthold Støa og hustru har følgende børn: Thea Olava Nordby, 38 aar, bor ved Austin, Minn.; Marie N. Underdal, 36 aar, bor ogsaa ved Austin; Josef, 34 aar, samme adresse; Helene P. Hansen, 30 aar, bor ved Hayward, Minn.; Gustaf Adolf, 28 aar, bor ved Austin, Minn.; Emma, 25 aar og Cora Agnes, 22 aar, Austin, Minn.

I 1877 udvandrede Bertholds forældre sammen med to af børnene, Elling og Gurine. Hans far bodde først hos sin søn John i Albert Lea omtrent to aar, flyttede saa til sin søn Berthold i Moscow township, Mower County, Minn., hvor han efter et virksomt liv døde den 29de september 1894. I Norge arbejdede han som husmand, skomagler, skindfældmager osv., samt opdrog en stor børneskole, der alle lever i velstand, agtet og æret af sine medmennesker. Elling Støa er født 1855 og kom som sagt til Amerika i 1877. Efter to aars ophold ved Albert Lea, Minn., rejste han ud til Nord Dakota og tog sig homesteadland i Wold township, Traill County, hvor han nu eier en stor landstrækning. Hans biografi vil komme senere. Søsteren Gurine, nu Mrs. Bagley, bor ved Sandborn, N. D. Torfel Støa kom til Amerika i 1881, og bor nu ved Fairdale, N. D. Kari kom i 1883, er nu Mrs. Enger og bor i Taylor, N. D. Marie Jenterud bor i Norge.

Berthold Støa arbejdede først som hyrefar de første fire aar efter sin ankomst til Minnesota. I 1877 blev han gift og kjøbte da land i Moscow town, hvor han siden har bodd. Ved siden af farming har han haft flere tillidshverv i townet. Townkasserer, supervisor og formand i mange aar. Skolekasserer i 28 aar og andre tillidshverv, samt sekretær for menigheden.

Jeg har før omtalt hans farbror Gulbrand Johnsrud i forbindelse med Traneurolighederne i Madalen. Jeg har talt med gamle folk i Madalen og ligesaa med folk i Albert Lea, som kjendte ham, og alle kommer med den enstemmige udtalelse, at Gulbrand Johnsrud var en ædel mand, der følte varmt for den arbejdende klasse, og saaledes en bedre sag værdig end den han blev udjat for. Han mente det bare godt med sit arbejde, at forbedre husmandens og arbeiderens livskaar, og var i sin agitation absolut imod oprør og voldsverk; saa at hadde han faaet raade vilde det ikke kommet til saadanne demonstrationer i Sjønefos som det gjorde; men denne utæmmede aand hattemager Knutsen fik opflammet den mindre oplyste del af befolkningen i Madalen, saa de brugte sterke, truende ord, som dog ikke kom til handling. Nogen arrestation var det vist ikke blevet hadde ikke Knutsen optraadt saa voldsomt i Sjønefos ved sit angreb paa Lovens opretholdere. Dette oprør hidrog da til at Johnsrud og de andre formænd fik en snert af Lovens straffende arm.

Som før sagt udbandrede Gulbrand Johnsrud til Amerika i 1857 og bosatte sig i Freeborn County, Minn. Han blev da snart ansat som lærer for religionskolen og døde som en hædersmand, agtet og æret af alle som kjendte ham. Hans hjem var ogsaa altid et samlingssted for nykommere fra Madalen, som han var rede til at hjælpe med husly, raad og daad, saa mange er de som takker ham i hans grav for hvad han gjorde for dem. En af hans brodersønner fortæller: Jeg husker fra den tid far fik breve fra min onkel Gulbrand Johnsrud i Amerika, at det var rene festdage naar de kom, saa folk kom langveis fra for at høre dem, og alle trodde hvad han skrev.

Even E. Solberg er født 1845 i Knutepladsen, Strømsodbygden, Ringerike, af forældrene Elling Evensen og hustru

Kjersti Bjørnsdatter Nafsen. Elling Evensen var født 1808 og hustruen Kjersti var født 1807. Hendes far Bjørn Nafsen var kommen fra Madalen og bosatte sig paa pladsen Nafsen, som husmand under gaarden øvre Oppegaard, hvor han bodde til sin død. De hadde fire børn, nemlig Torfel, Guri, Mari og Kjersti. Kjersti blev som sagt gift med Elling Evensen Knutepladsen og bodde der en tid, flyttede saa til Sofnedalen, hvor han bodde indtil han udbandrede til Amerika og bosatte sig i town of Caledonia, Houston County, Minn., hvor han var til sin død. Han døde i 1890, og hustruen Kjersti døde i 1895. Deres børn er, Barbru, Bjørn, Mari, Berthe, Ole, Selge og Even. Barbru blev gift med Johannes Zevne, bosat i Sheldon town, Minn., nu død. Bjørn blev gift med Rønau, født Lupperud fra Blaa, Hallingdal, og bosatte sig i Norman County, Minn. Mari blev gift med Hans Enger fra Modum, og bosatte sig i Oregon; han er nu død. Berthe blev gift med en amerikaner og bosatte sig i California; han ogsaa er død. Ole, gift to gange, bor nu i Norman County, Minn. Selge er gift og bor i Iowa.

Even Ellingsen udbandrede til Amerika i 1868 og kom til Madison, Wis., hvor han opholdt sig omtrent et aar, kom saa til Spring Grove, Minn., hvor han blev gift med Marie, født Solberg, og antog da dette navn. Han kjøbte der land og har drevet som farmer. Hans hustru Marie er født 1849, af forældrene Elling Solberg og hustru Guri. Solberg var en husmandsplads under gaarden Sjøvland i Sofnedalen.

At være husmand i Norge i første halvdel af forrige aarhundrede var næsten som at gaa i en trædemølle aar ind og aar ud, uden nogen udsigt til at forbedre sine livskaar. Husmandskontrafterne var sliige, at han var bunden til gaarden naar husbonden forlangte ham, for en løn af 6 cents om vinteren og 12 cents om sommeren for dagen. Under saadanne

forhold var det umulig at arbeide sig op i en uafhængig stilling, hvor flittig og sparsom man end var, naar daglønnen ikke var stort mere end maden.

Da nu udbandringen til Amerika hadde begyndt fra Sofnedalen og tilstødende bygder og breve fra disse fortalte, at dette land besad mange muligheder for en bedre fremtid, saa beslattede Elling Solberg ogsaa at udbandre. Han forlod Norge med sin familie vaaren 1849, og kom til Wisconsin hvor han opholdt sig omtrent fem aar. Sommeren 1855 kom han til Spring Grove, Minn., hvor han kjøbte land en og en halv mil nordøst fra byen og han var ved sin død en rig mand. Han var født i 1810 og døde i 1886. Hustru en Guri var født 1809 og døde i 1891. Deres børn var: Selge, Ole, Marthe, Anders, Erik og Marie. Ole blev gift med Signe Pedersdatter fra Gudbrandsdalen, og bor nu i Spring Grove. Marthe er gift med N. Karvesen og bor ved Ada, Minn. Anders er gift med Anna, født Bjøre. Han lod sig hverve til borgerkrigen, hvor han døde. Enken blev gift igjen med Bjørn Ellingsbraaten fra Sofnedalen, Ringerike. Hun er nu død. Erik blev gift med Inger, ogsaa fra Bjøre. Begge er nu døde. Selge er gift med Kari Olsdatter Brænden fra Gudbrandsdalen og bodde i Spring Grove. Han er nu død.

Marie blev, som sagt, gift med Even Ellingsen og deres børn er: Albert, gift med en amerikanerinde, driver kjøbmandsforretning i Big Falls, Minn. Julia er gift med en ved navn Efsdal, der driver forretning i International Falls, Minn. Henry bor i Colman, N. D. Karen, gift med Frank Sisholm og driver en frugtfarm nær Eau Claire, Wis. Bernhard bor i Big Falls, Minn. Edvin lod sig hverve til soldat og avancerede til sergeant. Han blev gift med Ella, født Nilfen og bor nu i Colman, N. D. Berthe og Elmer er hjemme.

Inga har uddannet sig til lærerinde og stenograf og er ogsaa hjemme.

Blandt dem som var i følge med Even E. Solberg til Amerika i 1868 var Ole og Kari Tyttebærmoen, samt deres to sønner Lars og Gulbrand fra Sofnedalen, Ringerike. En ældre søn ved navn Anders var udbandret mange aar forud og bosat i nærheden af Albert Lea, Minn. Lars var udlært til snekker i Norge, og efter han kom til Amerika bosatte han sig i Calmar, Iowa, og drev som snekker i mange aar. Han har bygget mange kirkebygninger her i landet, i de norske settlementer, og var ogsaa med at bygge op igjen Luther College i Decorah, Iowa, efter branden den 19de mai 1889. Lars bodde i byen Calmar, hvor han byggede sig et stort vaaningshus, som i mange aar var et samlingssted for præster og lærere, naar de paa sine embedsreiser kom til Calmar. Senere folgte han huset i Calmar og kjøbte farm i Wenneeshief County, Iowa, hvor han bodde en tid. Han flytted saa derfra og til nordre part af Minnesota. Broderen Gulbrand blev farmer i Norman County, Minn.

Elling Jaksen Røsbj fra Sofnedalen, nu bosat ved Albert Lea, Minn., var ogsaa i samme følge fra Norge. Ligesaa en pige ved navn Inger fra Heggebakken, Nedre Sofnedalen. Hun blev sporløst borte paa veien opover landet.

Tyttebærmoen som Ole og Kari var fra, var en husmands-plads under gaarden Oppegaard. Den laa tæt ind til storveien som gaar fra Lunder kirke og til Strømsodbygden, og var saaledes et hvilested for dem som færdedes frem og tilbage efter denne vei. Der blev mangan kaffekop druffet op som Kari kofte til de reisende og folgte for to cents koppen og i gamle dage skulde det været brændevin at saa kjøbt der fortalte man. Det hændte da ikke saa sjelden, at naar kirkefolket kom tilbage fra Lunder kirke efterat ha overværet guds-

tjenesten, at de tog sig et reakt rus naar de kom til Tyttebermoen. Det fortaltes ogsaa om en velstandsmand i Strømsodbygden som var noget gjerrig, saa han ikke vilde kjøbe brændevin, men drak det gjerne naar andre gav ham noget. En søndag vilde ingen spandere noget paa ham, og da de andre paa hjemveien gif og talte om hvor mange drammer de hadde drukket, siger N. N.: „Ja inteno fek je, aa inteno skulde je ha“. Dette blev til et ordspog, som jeg ofte hørte i min ungdom.

At drikke sig druffen og bande lidt paa veien til og fra kirken ansaaes i den tid hverken for ukristeligt eller umoralsk. Tidsaanden var sliig baade blandt rige og fattige, høie og lave. Ole Tyttebermoen drev i mange aar som tjærebrænder og mange var de tyristubber som han grov op af jorden, fløvet og renset for derefter paa den saakaldte skifjælke at drage frem til der tjæreovnen stod. Efter han var reist til Amerika, skrev hans søn Lars tilbage og fortæller, at hans far da med vinteren kunde sidde i et godt opvarmet værelse og spise sine kraftige maaltider om dagen, for i Amerika fandtes hverken skifjælke eller truger. Nu er Tyttebermoen et øde og ubeboet sted, udlagt til granskog, og af tjæreovnen findes ikke spor igjen. Kun minderne om tjærebrænding og bekkogeriet er tilbage.

Even E. Solbergs far, Elling Knutepladsen, var af disse tro og udholdende arbeidere, som det kanskje nu er saa af. Sele hans liv var saa at sige som en eneste arbeidsdag, og ofte led han ondt, særlig medens han var i Norge; men han var bestandig lige munter og livlig. Han var ogsaa bekjendt for sine mange kvikke svar naar nogen vilde spille den overlegne mod ham. Jeg husker han fortalte om et lidet puds han øvet mod en vel kjendt norsk pige i Chicago, da han kom fra Norge. Ved afreisen fra Sjønesos kom en kvinde, som

Elling kjendte godt, og bad ham hilse sin datter som arbeidet paa et hotel i Chicago og fik af moren adressen til det sted hun var. Da Elling kom til Chicago opførte han dette hotel og traf pigen som han kjendte igjen ved første øiekast og frembar hilsenen fra hendes mor; men pigen var da ikke længere norsk, saa hun forstod ikke hvad han sa, blot rystede paa hovedet. Elling blev lidt forundret over dette og spurgte hendes medtjenere som var norske og talte norsk, om ikke denne pige ogsaa var norsk. Dertil svarede de, at de var sikre paa hun var norsk, fordi hendes maal røbede hende, da hun ikke kunde tale engelsk uden norsk aksent; men alligevel kunde de ikke saa hende til at tale sit morsmaal. Kunde nu han saa hende til at tale norsk, saa skulde de ikke alene saa sig en god latter, men de skulde ogsaa spandere rigelig med drifkevarer paa ham. Elling gaar til pigen igjen og siger: Du kan ikke skjule for mig hvem du er, for jeg kjender dig godt. Husker du dengang, og nævnte noget hun nødig vilde høre. Men da brød hun ud paa egte norsk med forbandelse paa at han laug, til stor moro og latter for hendes medtjenere. Det foragtede morsmaal var da det bedste vaaben hun kunde bruge for om mulig at gjendrive den sandede, men stugge beskyldning som Elling hadde rettet mod hende. I denne ophidsede tilstand glemte hun at være yankee girl.

Even E. Solbergs svigermor Guri var en stor, velvoksen kvinde, der besad saadanne kræfter, at hun i styrke kunde maale sig med de kraftigste mandspersoner i bygden. Ole Hovland som de var husmandsfolk under, var en af bygdens rigeite kaffer, der hvert aar hadde en mængde trælast at sælge, som om vaaren blev merket og modtaget af disse saakaldte tømmerannamere for kjøbmændene i Drammen. En vaar var det en af disse annamere som skred svært af sin styrke og kunst i dragsmaal. Han hadde da lagt i bakken baade den og hin

kjæmpefar, ja han. Ole Hovland hørte en stund paa denne selvros og siger saa paa sin rolige og lune maade: „Ja, men jeg har en husmandskjerring her paa gaarden idag, som jeg vædder saa og saa meget paa vil lægge dig i bakken. Dette var da en ligefrem fornærmelse mod denne spradebasse, at fremjætte en skarpe husmandskjerring som kunde overvinde ham; men han vilde dog for skams skyld nedlade sig til at prøve kræfter med hende. Guri blev da hentet og kampen begyndte. Tæt ved kamppladsen var en søledant, og Guri avancerede med sin kavalier indtil de kom til kanten af denne dam, der hvælvet hun ham ned i saa sølespruten stod over ham. Fyren stod op igjen slukøret og ilde tilredt af søle, betalte væddemaalet og ifrød ikke mere af sin store styrke saalænge han var paa Hovland. (Fortættes.)

Ragnhild Utgard.

Nu ligger hun gjemt i graven. Høstvæten blev til is og knuget de smaa blomster ned mot jorden. Der saa de saa frosne ut de blaa, bløte „stedmors“ som saa længe hadde trodjet fulde og regn, og saa kom sneen med sin dum for at lune og varme. Og nu sover de som hende dernede til vaarens morgen. — —

Jeg saa hende ofte. Hun kom gjerne for at besøke min mor. Selt fra jeg var barn vanket hun der. Hun var altid saa ren og fin, finere end alle andre, syntes jeg. Men øinene var anstrengte og blanke, og hun glippet fort og nervøst med dem naar hun var bevæget. „Hvorfor gjør hun det mor?“ spurte jeg. „Fordi hun har grædt bort alle sine taarer og nu ikke kan graate mer,“ sa mor.

Og saa maatte mor fortælle Ragnhild Utgard's historie.

Ragnhild var den tredje i rækken av barna paa Utgard. Hendes far var en arbeidsom og klok mand, rik paa tiltak og eiet nu to gaarde. Utgard var den vakreste med store huse og mange dyr paa baasen. Granstogen tung og mørk franset sig rundt og mellom trærne et glimt av fjorden, stiftende i vind og stille. Her vokste Ragnhild op. Hun var middels høi, smal om midjen, hadde guldgiltrende haar, mørke øine og en hud som det bløte fløiel. Men hun hadde et vanskelig jind at trækkes med og bedrøvet ofte foreldre og søffende med sit utaalmod og sin utilfredshet.

Alltid led hun uret og fordret alltid det bedste, og der vanket ofte haansord mot hendes far, naar ikke „gagn og greider“ var som de skulde, eller noget vantet. Som faren hjem fra byen med gaver til sine barn, maatte alltid hun vælge frem for Sigrid, den ældre søster, og endda hændte det hun angret valget, og saa var hun endda utilfreds.

Lykken hadde hun sjelden med sig. Det var i den tid ulven var gjest i skogene her. Ragnhild og Sigrid fik to sauer hver som de kunde nytte som de selv vilde. Sigrid foreslog de skulde eie sammen, men Ragnhild sa nei. Om vaaren tok ulven hendes største sau og straks efter den andre. Men Sigrids sauer fik tvillinger og gif ifred for ulven. Dette gjorde Ragnhilds avindsyke jind mørkt, og Sigrid delte med hende. Endog broren Knut had hende om en haandsrækning fik han som sedvane et avflaaende soar. Da blev broren sint og sa: „Om du end blev aldrig saa fattig og had mig om noget, jeg skulde aldrig hjelpe dig!“ Ragnhild lo en haanlatte: „Jeg kan aldrig bli fattig, jeg gifter mig kun med en rik mand.“ Og hun holdt ord. Før aaret var ute var hun forlovet med ældste søn paa en av bygdens storgaarde.

Paa Utgard fulgte ungdommen den gamle skif, at gaa

hakkængs rundt Ioven julebevelden. Ved indgangen fattes en bolle med øl. Naar de hadde gaat rundt tre gange skulde de høie sig over ølbollen og deri faa billedet av sin tilkommende at se. Saa de skaalen gaa itu med det samme, var det varsel om stor fattigdom. Ragnhild gif som vanlig først, høiet sig over øllet, men satte i et skrik: „Na — nu gif bollen istrykker!“ Blete og tause forlot alle Ioven. Men Ragnhild kneiste snart efter med sit stolte hode og lo ad den gamle overtro.

Baaren kom og der lagedes til dobbeltbryllup paa Utgard. Sigrid skulde ogsaa giftes. Olav Utgard maatte selv tørke maltet paa badstuen, for at det just skulde faa rette tørken, og Ragnhild var med. Nogen stener fra ovnen faldt ned. „Det er kleine greider paa Utgard,“ sa Ragnhild, rød av sinne. Da stanset Olav Utgard i arbeidet, faa paa sin datter og sa: „Maatte du aldrig faa kleinere greider end hjemme hos far, Ragnhild!“ og han strøf en taare væf med ærmet.

Bakker var gutten og gjild var gaarden som Ragnhild kom til; men det sagdes, at gutten hadde hang til sterke drikke. Han skulde just overta gaarden, og hans far reiste til sin kjøbmand i nærmeste by for at ordne nogen papirer. Han kom aldrig mer igjen. De fandt ham en morgen paa hans bærelse, kvælt i en strikke laget av hans eget halstørklæde. Han var indviklet i forretninger med kjøbmanden og denne hadde pant i gaarden, som han gjerne saa var sin. Da den gamle i en hast ikke kunde opdrive penger, truet han med at lyse gaarden til auktion. Forgjæves blev han bedt om at vente, flog kunde sælges og gjælden betales. Men nu var kjøbmandens tid kommen. Det var om at gjøre at faa gaarden fort under hammeren, og snart efter var den i hans eie.

Saa stod Ragnhild og hendes mand paa bar bakke og nu maatte hun gaa til sin far og be om hjælp. Olav Utgard

tænkte ikke mer paa datterens stive sind og de haansord, hun lot ham høre, men kjøpte en liten eiendom til de unge. Men det var en tung gang fra den store gaard til det lille bruk opunder aasen, og hun led under sin vanskjæbne. Med misundelse saa hun søsterens vakre hjem, endog denne nu saa vilig stod hende bi med raad og daad. Sin mand kunde hun ikke støtte under ulykken. Han trøstet sig med flasken og de vekslet bitre ord. Kjærligheten flyttet for hat og hendes stolte hjerte blev koldt og ensomt. Det var heller ingen glæde for hende, at hun snart skulde faa sit første barn. Men da guttens skrik lød i hendes øre, jog moderglæden varm gjennem hende og et lysende haab fænget i hendes sind. „Send mig mit barn!“ bad hun; men ingen haand rørte sig for at lægge det i hendes arme. Da reiste hun sig helt op — jaget av en bange anelse — og fik se en liten vanskaapt stakkor mot den hvite pute. Med et skrik sank hun tilbake, og en heftig feber truet med at ta hendes sidste kræfter. Da hun stod op igjen fra sykeleiet var hendes sind om mulig endnu bitrere, og hun hadde haarde ord mot Gud og menneker. Den lille vilde hun næsten ikke se, omgang skydde hun, og manden kom ofte fuld hjem.

I fattigdom, slit og uhygge gif hver dag. Dagene hopet sig sammen til aar og da to var gaat laa atter et litet vanskaapt væsen i buggen.

Trods de smaa kræfter tvang nøden hende til at ta sig av sine barn. Og nu hændte det, mens hun stellet med de smaa kryp, begyndte moderømheden at tø det haarde hjerte. Som isen smelter for sol om vaar, myknet findet for barneøiet og istedenfor bitterhet og kulde kom sorgen stor og tung og løste sig ut i varme taarer.

Men sorgen er som baarens skjulte kraft. Det bryter og gror i dens spor, og det begyndte at gro i Ragnhilds sind.

Et streif av sol brøt ind over det da den første velskapte lille pife laa paa hendes fang, og flere fulgte efter denne.

Saa var det en stille høstkveld, at hendes mand kom hjem med febergelød i de indfaldne kinder og efter tre dages sterkt lungebetændelse orket hjertet ikke mere. Han fik hvile. Ragnhild segnet ned ved jengen med panden mot hans kolde haand. Gele deres forseilede liv laa klart foran hende, hans famlende forsøk paa at gjevne det hele ut, hans altfor svake vilje til at reise sig igjen efter sorg og skuffelse, sin egen steile motstand, sit haarde sind. Og angerens taarer — som han aldrig no-gengang saa — fik frit løp, og en bøn om tilgivelse steg fra det knuste hjerte. Men barnesloffen kaldte paa moren og et hjertes nytændte kjærlighet. Og som hun stod der hjælpeløs likeoverfor de store krav, kom hendes nærmeste hende imøte. Hendes bror Knut hadde forlængst glemt sine haarde ord. Han var gift — men barnløs og tok to av hendes smaa som fine egne. Faren bygget hende nye huse, satte eiendommen i bedre stand og gav hende en sum penge til støtte i fremtiden.

Hun var ikke fordringsfull mere. Taknemmelig tok hun imot deres kjærlighet og hjelp, men mangt et saart minde fra hendes ungdom jog gjennom hendes sjæl. Fin og stille, ydmyg og god, slik var hun da jeg saa hende. Livets skole var streng; men jeg tænker hun har bestaaet sin eksamen.

Eldrid Bæthing-Ringerud.

Ringebu, Madalen.

En tur til støls.

Prester kan heller ikke i et og alt tjene sig selv. Hvem kan det? Og saa disse maa ha tjenere, medhjelpere. Den „medhjælper“ jeg vil fortælle om hedte Nils Braaten. Han var paa et vis fløgtig, oppfindsom — ikke moro som ungdom sleft. Lidt overdreven var han maasse, om følgende historie helt ud er sand.

Det nedenfor er i hovedtrækkene sliq som jeg har det „fra hans nærmeste kreds.“

*

Det var paa den tid, vi nu kalder „før i tia“ og paa den tid frøtera var paa sæterhavnen, og „gutten“ i Skidre prestegaard pligtstkyldigt til hver uge, blandt andet, bragte fra sæteren smør og jød melk hjem til frua. Men presten vil at alle folk skal være faste i tro, trofaste — han hadde kjøbt guttens tid, og gutten skulde ikke ødsle med noget af hans eiendom. Han vilde gjøre en opdagelsesreise, han vilde gaa en tur med gutten.

Det var en varm midtsommerdag, med klar himmel, med en stikkende sol, en lummer, vindstilt dag. Fjorden laa stille og klar, og bygden var afspeilet i solsladen. De to skulde ro over fjorden og tilfods sætte opover bygden, aasen; indover fjeldvidden mod sæteren, efter kjøreveien i mangfoldige svinger og slyngninger. Det var en to mils vei. Man gif og man svedet, og tørstet og drak naar anledning gaves, og de blev ganske trøtte før de kom frem. Paa sæteren mødte et vel-tillavet og velmødt maaltid, og en husvalende fjeldluft, let og friisk. Byfolk tror man umulig kan dø i sliq luft som paa valdrisfjeldene om sommeren.

De er særdege til hjemreise og de er laftet med smørtinte og melkeflasse, og apostlernes hefte sættes i bevegelse. „Men

nu skal vi ikke gaa fuldt saa fort", siger presten. „Som far behager," melder Nils. Gutten fortalte presten, at han kjendte en anden vei, en gangsti, en meget kortere vei, end fjørveien; burde vi ikke ta den? Og presten fandt, at kanske burde de det.

Og de gif henveien. Men denne vei tog en ende med udmattelse og stræf. Den gif bent — i ring omkring alle aasjuv og hauger. Det blev et eventyr uden vei, en sneglegang mellem busk og fjær, over myr og ur, mellem stub og store stene, mellem „torner og tidler." Saa kom de ud paa en brat bjergsraaning. Gutten snublet i en sten og gjorde et vældigt øksefald, slap „smørtinten" han bar; den for udover som et vildt dyr, gif istykker blandt fjeldbrajet, og smør var der baade her og der nedover.

„Sy for al ulukke, skam og skade med smørret! Og knæet — uf!" Han hinket og bar sig gudsjammerlig. Og han hadde vist slaat sig lidt ogsaa, men det var ikke saa galt som han bar sig til. Han vilde spille komedie med presten. Han hadde nok en slags anelse om, hvorfor presten absolut skulde være med, derfor vilde han gaa henveien, derfor gif han hvor terrænet var værst. Han var kjendt i denne aasmark, presten ikke. Nu fik han pent følge mig. Men presten syntes det fik være som det være vilde med smørret, bare gutten ikke hadde skadet sig.

Omsider var man ved fjorden — nær hjemme, men med rister i skindet og revne klær, med uforrettet sag hvad smør angik. Fjorden var heller ikke i saa godt humør nu, som i dagmorges. Det sa, skvulp, skvulp, bortefter stranden.

Man stødte fra land og Nils rodde og baaden gnyged bortover med bølgerne. Noget skyer kom op fra syd, og det saa ud til regn. En frisk vind kom feiende, og satte vandet i en endnu større utaalmod, det kom i harniss, til raseri næsten,

og vandet slog over baadkanten tilbels. Og saa kom regnet, en skarp skur. Og var de ikke vaade, saa blev de det nu, vaade til skindet.

Det hadde i det heletaget været en uhyggelig tur; men det glædet Nils Braaten ligevel. Han følte, at han var skyld i det meste, han vidste de hadde brugt langt mer tid end nødvendig, lidt langt mer end nødvendigt. De hadde kunnet været hjemme før stormen og regnet kom og de hadde ikke behøvd at misse smørret.

Presten var ogsaa glad paa en maade — glad at de efter alt kom vel hjem, glad at han hadde en saa tapper rorskarl, en saa tapper gut i det hele taget. Det morede Nils, at de begge var saa fornøiet med turen. Men presten gif aldrig med „gutten" efter smør igjen. Pusterum.

Eivind Rudi.

Lidt nybyggerhistorie fra Spring Grove og omegn.

D. S. Johnson.

XXVII.

Gulbrand Solum fra Sigdal er født paa gaarden Joss den 13de mars 1853, af forældrene Hans Pedersen Nasen og hustru Siri Ellingsdatter. Hans far var født 1801 paa gaarden Albjerke, Sigdal, og hans mor var født 1811 paa gaarden Ulberg, ogsaa Sigdal. Hans fars søskende var Truls og Anders, samt halvsøskende Ragne, Live, Gunild og Peter. Ragne blev gift med Ole Nasen. Live blev gift med Kristian Hole. Gunild flyttet til Hallingdal. Peter udvandrede til Amerika og bosatte sig i Benson County, N. D. Hans mor hadde to brødre. Tosten Ellingsen, født paa Ulberg. Han udvandrede til Amerika i 1843. Han skulde i sin ungdom været en mand som hadde lyst til eventyr og tog livet let, saa han sørgede ikke for den dag imorgen. Han arbeidede en tid

i blyminerne i Wisconsin, var paa vei til California for at grave guld, men mistet sine reisepenge paa veien, saa han maatte vende tilbake. Han lod sig saa hverve til borgerkrigen, og efter krigens slut bosatte han sig i Emmet County, Iowa. Erik udbandrede til Amerika i 1861 og bodde først paa Rock Prairie, Wis., kom saa til Spring Grove, Minn., hvorefter han ogsaa flyttet til Emmet County, Iowa.

Gulbrand Solums søskende var Mari, gift med Knut Lovserud, udbandrede i 1861 og bosatte sig ved Spring Grove, hvor de bodde i mange aar og flyttet saa ud til Nord Dakota; han er nu død. Ingeborg, gift med Kristoffer Berg, begge nu døde. Elling, gift med Ambjør, født Bjøre, fra Eggedal, udbandrede i 1861 og bor nu i Spring Grove. Ole, gift med Kari, født Piskop, bor ved Elbow Lake, Minn. Ragna, gift med Ole Pederson, bor i Benson Co., N. D.; han er nu død. Gulbrand blev i 1872 gift med Lina Torgersdatter Byeie fra Sigdal, og udbandrede i 1882 til Spring Grove, Minn., hvor han har bodd siden. Hans hustrus søskende er: Anders, gift og udbandrede til Amerika, men opholdstid ukjendt. Truls, Torgger, Gotfred, Berthe, Marie, Volette og Barbru er bosatte i Norge.

Gulbrand Solum og hustrus børn er følgende: Maren, gift med Ole Guberud, bor i Spring Grove, Minn. Marie, gift med Peter A. Førde, bor ved Mabel, Minn. Siri, gift med Gerhard Morken, bor i Wilmington. Theoline, gift med Tollef Ellestad, bor ved Holt, Minn. Inga, gift med Henry J. Glæserud, bor i Wilmington. Hans, gift med Marie, født Berkvam, bor paa farsfarmen.

Gulbrand Solum var skomager i Norge, og drev dette haandverk omtrent 15 aar. Som han gif fra gaard til gaard med læsteknippen, ræktespaden, lasteremmen tog han maal af store og smaa sødder, lavede sko og støvler til familien. Han

bodde da paa Hoffseie, hvorfra han i 1882 udbandrede, og kom som sagt direkte her til Spring Grove. Han kjøbte land i Blackhammer town og drev som farmer, indtil for omtrent to aar siden. Da solgte han farmen til sin søn og bygde hus i byen Spring Grove, hvor han og hustru nu bor.

Jeg nævnte broderen Elling Solum som blev gift med Ambjør, født Bjøre. I deres egteskab er følgende børn: (Se ogsaa Samband No. 86 for juni 1915). Henry, den ældste, er født 17de september 1867, uddannede sig til prest og virker nu som saadan i Story City, Iowa. Anna, gift med Nils Kauf, bor i Spring Grove, Minn. Marie, gift med Olaf K. Kiland, bor paa hans farsfarm ved Spring Grove. Siri blev gift med Oluf Tyribakken; hun er nu død. Hans, gift med Inga, født Müller, bor i Spring Grove. Amanda, gift med Karl Onstad, bor paa Blackhammer. Adolf, gift med Inga, født Stenhjem, bor paa farsfarmen. Edvin, gift med Mathilde, født Winje, bor paa Blackhammer. Elline hjemme. Inga blev gift med Edvard Larsen; hun er nu død.

Som før jagt udbandrede Elling Solum i 1861 og kom til Rock Prairie, hvor han opholdt sig en tid. Han kom saa her til Spring Grove, hvor han kjøbte land og drev farming i mange aar, og arbeidet sig op til en rig mand. Han bygde for et par aar siden et prægtig hus i Spring Grove, og bor nu der.

Knud Lovserud var født i Sigdal den 7de april 1835. I 1859 blev han gift med Mari S. Solum og udbandrede til Amerika to aar senere og kom til Spring Grove, hvor han kjøbte land og bodde til 1884. Han flyttede da ud til Traill County, N. D., hvor han optog farming igjen, indtil for omtrent otte aar siden. Da flyttede han til byen, hvor han bodde til sin død den 17de december 1916. Hustruen døde nogle uger forud, nemlig den 14de november. I deres egteskab fik

de elleve børn, nemlig: Svend, Anders, Elling og Mrs. D. J. Hansen, Mrs. D. Baglien, Mrs. A. Sørum, Mrs. J. Walters, Mrs. Oluf Hagen og Miss Ingeborg Lovserud.

Amut Lovserud og hustru havde ved deres død 43 børnebørn og 19 børnebørns børn.

Nils Riste saa dagens lys første gang paa gaarden Øvre Riste, Vestre Slidre, Valdris i 1828. Hans far hed Gulik og hans mor hed Marit.

I 1851 udvandrede han til Amerika og opholdt sig først i to aar i Wisconsin, kom saa her til Spring Grove, købte land og bodde her til sin død. Han blev gift med Oline Johannesdatter, hvis forældre var udvandret fra Hedemarken. Deres børn er: Gulik, gift med Martha Larsdatter Svartaas, og driver jernvarehandel i Spring Grove. John, gift med Marie, født Enderud, driver en stor klædesvarehandel i Spring Grove. Samuel, gift med en tyff pige, bor i Rushford, Minn. Han var for endel aar siden skoleintendent her i Souton County, Minn. Martin, gift med en irlænderinde, bor i Sparta, Wis. Jørgen bor i Minneapolis.

Ole Borgeresen fra Grans prestegjæld, Hadeland, er født den første januar 1845 paa Kjos, af forældrene Borger Kristiansen og hustru Kari Olsdatter. I 1868 udvandrede han til Amerika og kom til Spring Grove og har boddet her siden. Hans forældre og søskende udvandrede ogsaa til Amerika og bosatte sig paa følgende steder. Forældrene bodde ved Spring Grove til sin død. Søsteren Ingeborg blev gift med Anders Gulbrandsen og flyttede til Nord Dakota. Han er død og enken kom til Spring Grove igjen. Brede Borgeresen bor i Davenport, N. D. Karen, gift med Peder Strande, bosatte sig ved Callender, Iowa; han er nu død. Ole B. Kjos blev gift med Randi Larsdatter Dvergsten. Hun er født 1843, ogsaa paa Hadeland. Deres børn er: Karoline, gift med

Karl Halland, bor i Syd Dakota. Laurits, gift med Nancy, født Myrah, bor i Nord Dakota. Bernt er hjemme. Karl, gift med Kate Ince, bor i Spring Grove, Minn.

O. B. Kjos har i mange aar været janitor i kirken her i Spring Grove og har røgtet dette hverv med en trofskab som man sjelden finder.

Nils Larsen var fra Sogndal, født den første september 1841. Han udvandrede til Amerika sammen med sin far i 1854. De opholdt sig først i Winneshek County, Iowa, i to aar og kom saa til Spring Grove, hvor han bodde til sin død.

I 1862 blev han gift med Torund Kjøme med hvem han fik otte børn, der bor spredt paa forskellige steder her i Minnesota.

Julius P. Dvergsten er fra Halvdan Svartes Land, Hadeland. Han er født paa pladsen Lønnerbækken i Grans prestegjæld den 19de juli 1866, af forældrene Peder Hansen og hustru Magrethe Iversdatter. Hans far var født den 25de oktober 1828 i Dvergstenshagen, af forældrene Hans Pedersen og hustru Marthe Johannesdatter. Julius Dvergstens far var skrædder og gik fra gaard til gaard med persegjernet, saksen og et helt sæt naaler og gjorde klær til store og imaa i bygden. Han bodde først i Dvergstenshagen og siden i Nedre Bræna. Sin værnepligt tjente han som artillerist i Kristiania og paa Gardemoen. Han havde følgende søskende: Kari, gift med Borger Ellingsen. Pernille, gift med Hendrik Larsen. Johanne, gift med Ole Griften. Johan, gift med Anna Halvorsdatter Simle fra Valdris. Anders, gift med Eline Gulbrandsdatter. Marie døde ung. Johan og hustru udvandrede til Amerika og bosatte sig først ved Ocean, Iowa, flyttede saa derfra, og førte med osjer for en teltvogn til Chippewa County, Minn., og bosatte sig hvor nu Watson ligger.

Julius Dvergstens mor var født paa pladsen Lømmerbakkén den 2den april 1833, af forældrene Iver Borgersten Helmeid og hustru Volette Kristiansdatter Møllerup. Denne Iver Helmeid tjente sin værnepligt som underofficer og maa ha været en modig mand, idet han skulde ha givet sin kaptein en ørefik hvorfor han fik nitti dages ensomt fængsel. Volette's far Kristian Fredrik Møllerup var af dansk herkomst (hvilket navnet Møllerup ogsaa tyder paa) og kom til Hadeland fra Trondhjem. Han var skolelærer.

Mr. Dvergstens mors søskende er: Borger, blev gift med Gudbjør Nisdatter Skapland, udvandrede til Amerika i 1866 og bor nu søndenfor Spring Grove som enkemand. Han er den ældste mand i townet, da han nu er i sit 92de aar. Martin, gift med Ragnhild Myra, udvandrede til Amerika i 1864. Ingeborg, gift med Knut Wilhelmsen. Gulbrand og Kristian døde i en ung alder. Rangdi, gift med Ole Borgersten Rjos, bor ved Spring Grove, Minn.

Julius P. Dvergstén udvandrede i 1883. Han var omtrent 17 aar gammel da han rejste fra sine forældre og havde aldrig set et jernbanetog eller større dampskibe end de som gik paa Randsfjorden og Njøsen. Fra Kristiania gik han med dampskibet Michelangelo til Hull og med jernbane til Glasgow i Skotland, for derfra med et af State Linjens skibe til New York. Gamle Peder Lysager var i hans følge saalangt som til Chicago. Julius P. Dvergstén kom da til Spring Grove, hvor han paa nogle faa aar nær har opholdt sig. Han har arbejdet som salgsmand i et lumberhand i omtrent ti aar her i Spring Grove. Da Farmers Stock & Grain Elevator Co. blev oprettet i Spring Grove, blev han ansat som dets bestyrer og arbejdede der over ti aar. Han rejste saa til Harding County, S. D., og tog homesteadland, men kom efter nogle aars forløb tilbage til Spring Grove, har bygget sig

hus i byen og driver nu som snekker. Han har ogsaa været medlem af bystyret i Spring Grove.

En bror af ham ved navn Hans P. Dvergstén, udvandrede ogsaa til Amerika og bosatte sig ved Sorum, Harding County, S. D.

Julius P. Dvergstén blev i 1892 gift med Kristine Helmen. Hun var født paa pladsen Løsserud, Gran, Hadeland, den 4de december 1869, af forældrene Anders og Eline Løsserud. Hendes søskende er: Nils, Anders, Gudbjør, Anna, Anton og Emma. Nils er skolelærer i Gran paa Hadeland. Mrs. Dvergstén døde 8de september 1903 og efterlod sig følgende børn som lever, Peter Arthur, Helen Melvina, James Carlin. To er døde.

Julius blev gift anden gang den 28de mai 1907 med Oline Jørgine Bjergum. Hun er født paa Blackhammer den 5te juli 1885, af forældrene Engebret og Ingeborg Bjergum. Hendes søskende er Martin, Annie, Ole, Idella og Edwin. Alles adresser er Spring Grove, Minn. Børn af andet ægteskab er Maurice Ingeman, Julia Zerniva, Merwin Philander.

Anton S. Johnson er født i Valdris den 23de december 1855. I en alder af 14 aar udvandrede han til Amerika og kom i land i Quebec, hvorfra han fortsatte reisen til Chicago. Da han var kommen did var hans finansielle kasse skrumpet ind til kun 15 cents og han stod da der i den store by, i et fremmed land, uden penge og uden at kunne snakke andet end Valdris. Men valdrisgutten var ikke raadløs. Han gjorde som Hallingen der blev loffet ud paa et skib i Kristiania som gik til Kjøbenhavn at gaa gate op og gate ned for om mulig at kunne træffe en som talte valdris. Endelig efter flere dages søgning traf han en gammel mand som hjalp ham til at komme ombord paa et jernbanetog som gik til Decorah, Iowa, som var hans bestemmelsessted. Ved afreisen fra Chicago kom

snart konduktøren og spurgte efter ticket; men gutten havde hverken ticket eller penge, og maatte finde sig i at sige af ved næste station. Dog var han nu kommen paa den rette jernbanelinje som gik til Decorah, og da næste tog kom, gik han ombord og kom saaledes frem stykke for stykke, indtil han kom til Prairie du Chien. Efter en hel del gaaen gade op og gade ned, som i Chicago, kom han da over til North McGregor, og der traf han en ved navn Ole Wilson, som hjalp ham paa det rette tog som gik til Decorah; men kommen til Oshtian fik han se en mand han drog kjendsel paa, og gik af toget for at tale med ham. Jo, ganske rigtig, det var hans onkel, og medens han stod der og talte med ham gik toget hvorpaa han havde sin kiste med klær og andet smaaatteri. Denne kiste, eller kuffert, blev sporløst borte, saa han tabte alle sine eiendele som han havde med fra Norge.

Medens han nu stoppet hos sin onkel kom en yankee og tilbød ham arbejde som hyrefar hos sig med sommeren. Gutten modtog tilbudet og hyrede sig til denne yankee i otte maaneder. I førstningen var det lidt slemmt, da han som nykommer ikke forstod sproget, saa naar han blev befalet at gjøre noget, maatte det ske ved tegn og ved at husbonden viste ham hvorledes det og hint skulde gøres. Men valdrisgutten var lærvillig saa han lærte snart arbejdsmaaden, og begyndte ogsaa snart at forstaa et og andet ord af sproget. Som bevis paa at han gjerne vilde lære sproget fortalte han, at under pløningen om høsten skrev han paa et stykke papir hver morgen nogle engelske ord, som han gjentog og knog paa medens han gik efter plogen, indtil han havde faat dem fæstet ind i hukommelsen.

Om høsten, i slutningen af maisindhøstningen, maatte de ha endel maiskorn paa et loft da krybberne var opfyldte. Syregutten stod da i vognkassen med en shovel og kastede kornet

op paa dette loftgulv, medens manden stod oppe paa loftet og kastede det længere ind. Da de saa var færdig med sidste læsset satte manden sig og sagde: „Nu skulde det været godt og faat noget af den fede melk og rømme som man havde paa sætterne i Valdris.“ Gutten blev da helt overrasket ved at høre denne yankee som han trodde, talte valdrissproget og spurgte, er du norsk. Han fik da til svar at han ikke alene var norsk, men ogsaa egte valdris, født og opvoftet i guttens hjembygd. Gutten spurgte da hvorfor han ikke havde talt norsk før, da dette nemlig var første gang han hørte ham tale sit morsmaal siden han kom der, omtrent otte maaneder før. Hertil svarede han og sagde: „Hadde jeg talt norsk til dig da jeg hyrede dig, saa hadde ikke du lært engelsk; men ved at jeg holdt dig i den tro at jeg var yankee, saa var du nødt til at lære engelsk.“ Dette maatte gutten indrømme, og er ham taknemmelig derfor den dag idag.

Denne yankee-valdrisen hed Thomas Duale, og som sagt født i Valdris, og det var da omtrent enestaaende at han hele sommeren var istand til at afholde sig fra at tale norsk saa gutten hørte det. N. S. Johnson blev hos ham i tre aar, da det var en snil mand at arbejde for.

Siden studerede N. S. Johnson ved flere høiskoler og uddannede sig til skolelærer og praktiserede som saadan i fem terminer. I 1880 kom han til Spring Grove, og aaret efter blev han gift med Randi Marvesen, en datter til Haakon og Astri Marvesen. Hun er født den 14de april 1857. I deres egteskab har de seks børn, nemlig: Henrietta, Lucile, Lillian (nu Mrs. Wm. Glaserud), Ruth, Haakon og Irene.

I 1894 købte han Marvesens farm nær byen Spring Grove, hvor han fremdeles bor. Han har i mange aar været i landforretning, solgt en hel del land her i staterne og dels i Canada. Nu i de sidste aar har han truffet sig tilbage fra

denne forretning og driver som farmer paa sit prægtige Landsted.

Pastor Hans Jensen Wein er født i Carlsminde, Als, Slesvig, den 30te juli 1872, af forældrene Hans Christian Wein og hustru Ellen Jensen. Hans far var født den 20de mai 1841, af forældrene Johan Fredrik Wein og hustru Anna Fredrikke. Johan Fredrik var født paa Als den 12te mai 1808 og Anna i 1806. Han var fisker og træskjærer, og kom til Amerika i 1881, døde i Renville County, Minn., den 28de februar 1889. Hustruen Anna døde paa Als i 1874. Wein-familien kom fra Berlin langt tilbage i tiden.

Straks efter pastor Weins far var konfirmeret drog han til sjøs, hvor han blev skibstøttermand og siden anden styrmand. Han var sjømand i 15 aar og deriblandt tre aar paa Kina-kynten. Han besøgte alle de største havne i verden, og havde vist mange oplevelser paa sine mange og lange reiser, baade paa land og hav. Siden seilede han paa Lillebelt i omtrent 12 aar, samt drev fiskeri, især aalfiske, indtil han i 1881 udvandrede til Amerika og købte farm i Sacred Heart township, Renville County, Minn., hvor han fremdeles bor. Hans søskende er: Anna, født paa Als den 3die mai 1838, blev gift med Jes. Bondesen, udvandrede til Amerika og bosatte sig i Renville County, Minn. Han er nu død og enken bor paa farmen. Peder, født 1847, var i Australien som tømmersmand nogle aar, men bor nu i Slesvig. Jørgen, født 1844, var legetøjsfabrikant i Odense, og udvandrede senere til Amerika. Johan, født 1829, døde som sjømand i Lima, Syd Amerika. Claus, født 1832 blev ogsaa sjømand og døde i Australien. Ellen, født 1835, døde paa Als.

Pastor Weins mor var født paa Drø, Danmark, den 26de september 1850. Hendes far hed Ole Madsen Jensen og døde paa Drø i 1868. Hendes søskende var Jens, udvandrede til

Amerika og bosatte sig i California. Henrik, farmer paa Drø. Anna, gift med Henrik L. Pedersen bor ogsaa paa Drø. Christian døde i 1864 paa Drø.

I 1881 besluttede Hans Christian Wein at udvandre til Amerika med sin familie, og tog med et dampskib fra Sønderborg til Flensborg, saa med jernbanetog til Hamburg. Der gik de ombord paa dampskibet Cimbria der gik om Havre, Frankrige, hvor de stoppet et par dage og for derfra over havet til New York.

Da Hans Christian Wein var en erfaren sjømand og kunde tale nogenlunde greit et halvt dusin sprog, fik han og hans familie det bedre ombord end de fleste mellemdækspassagerer. Fra New York rejste de paa jernbane, og kom sent en aften til deres bestemmelsessted i Renville County, Minn., hvor rejsens maal foreløbig var til hans søster Anna, gift med Jes Bondesen. Der døde hans hustru nogle uger efter og efterlod sig fire børn, hvoraf den ældste var ni aar og den yngste kun et aar gammel. Hans Chr. Wein havde straks efter sin ankomst til Renville County købt 80 acres land med et lidet hus paa, men did kom ikke hustruen, da Gud tog hende til et bedre hjem. Snille folk tog sig af os børn, siger pastor Wein, og efter jul fik hans far husholder og børnene kom hjem. Gud gav os igjen en som fyldte mors plads. Aldrig kan vi fire søsken takke Gud nok for hvad han har gjort for os, og Gud velsigne vor kjære stedmor, siger pastor Wein. Hendes pigenavn var Marie Thomsen, født i Fjellsted, Slesvig, den 10de mai 1843, af forældrene John Thomsen og hustru Katrina, født Clausen. Hun kom til Renville County i 1881. Hendes far, John Thomsen, var født i Fjellsted den 2den august 1800, og drev som fisker. Han døde i 1869. Hustruen Katrina var født 30te mai 1802 og døde 1877. Hans stedmors søskende var Johan, født i Fjellsted 19de mai 1846, var

sjømand i mange aar, nu farmer i Washington. Trineke, født 25de oktober 1839, død i Astoria, Oregon, den 24de september 1903. Rasmus, født 1829, var sjømand. Christian, født 1832, død 1851. Mattie, født 1836, død 1840. Anna, født 1834, død 1840. Pastor Weins søskende og halv-søskende er: John F. Wein, bor i Kenville County, Minn. Mrs. Anna Sampson bor i Belview, Minn. Christine bor i Kenville. Ligesaa Mrs. Ellen Binger og Christian. Det var ogsaa fire børn af andet ægteskab hvoraf to er døde.

Pastor Wein fortæller at han i to aar gik paa skole i Slesvig. Als blev indlemmet i det tyske rige efter den ulykkelige krig i 1864, saa tysk sprog og tysk kultur indførtes hurtigt. Som ganske ung var han ogsaa med sin far ude paa havet, da som før sagt hans far drev fiskeri en tid. Efter han kom til Kenville County var det i førstningen liden anledning at gaa paa skole. Han blev i 1887 konfirmeret af pastor Johannes Bergh. Efter konfirmationen gik han paa Willmar Seminar en termin og var i to vintre paa Agricultural College, universitetet, Minn., og graduerede derfra i 1891. Han begyndte saa paa Luther College, Decorah, Iowa, i 1894, og graduerede derfra i 1898 og tog teologisk eksamen ved Luther Seminar i 1901, blev saa kaldt til Milwaukee som præst, hvor han virkede til 1903, hvorfra han blev kaldt til Spring Grove, og fra 1910 kaldt til at betjene menighederne i Caledonia, Wilmington og Jefferson. Han har siden 1911 været medlem og sekretær for Synodens finanskomite. Pastor S. F. Wein har saaledes været farmer, lærer i de offentlige skoler, clerk, bogholder og nu præst siden 1901.

Pastor S. F. Wein er gift med Ingeborg Gurida, født Bergh. Hun er en datter til afdøde pastor Johannes Bergh, født den 16de juni 1873 i Sacred Heart, Minn. Hendes far

Johannes Ellefson var født paa Bøss, Norge, den 5te mai 1842, af forældrene Ellef Storckjen Bergh og hustru Guri, født Nilfen. I 1857 udbandrede han til Amerika og bodde en tid hos sin gamle far og et par af sine søskende ved Big Canoe, Iowa. En af hans brødre var prof. Knut Bergh, der en tid virkede som lærer i og omkring Spring Grove og siden ved Luther College, Iowa. Johannes Bergh var medlem af den første klasse i Luther College i Halfway Creek, Wis., og graduerede med den første klasse fra Luther College aar 1866. Saa studerede han i tre aar ved Concordia Seminar i St. Louis, Mo. Hans første kald var til Muskegon, Mich., hvor han virkede et par aar. Efter pastor Clausens død fik pastor Bergh kald fra Spring Grove, men han antog kald fra menighederne i Kenville og tilstødende Countyer i Minnesota. I og rundt Sacred Heart virkede han som præst fra 1872 til sin død i 1905.

Den 21de august 1872 blev han gift med Marie Bolette Stub, ældste datter til pastor S. A. Stub. Hun blev født i Muskego, Wis., den 12te januar 1852. Hun døbttes den 4de februar i den gamle Muskego kirke, som nu er flyttet til Den forenede kirkes Seminars grund. Alle Synodens præster var samlet til konferens i Muskegos præstegaard og stod fadderer ved denne daabshandling. Der var pastorerne H. C. Preus, S. A. Preus, G. F. Dietrichsen, C. L. Clausen, Nils Brandt og S. A. Stub.

Da pastor Johannes Bergh kom til Kenville County var det for det meste en vild prærie. Der fandtes nogle smaa daarlige huse, dog mest jordfjældere. De unge præstefolk boede i et Granary indtil præstegaarden blev bygget. Anden etage blev brugt til kirke i mange aar. Siden brugtes skolehusene til kirker. Den nærmeste by var Willmar, 50 mil over præ-

rien. Det var ofte en haard kamp at komme frem, kamp mod prærieild om høsten og snestorme om vinteren. Vinteren til 1881 var en af de værste. Presten maatte bruge ski hele vinteren for at komme til de syge og holde gudstjenester i jordfjælderne. Paa en af disse reiser kom han til en liden jordfjælder omtrent ti mil fra prestegaarden, hvor D. Gilbertsen bodde. Manden laa syg af nervesfeber saa hustruen maatte passe alt haade ude og inde. Medens hun den dag var ude i fjøset var manden faldt ud af jengen og hun magtet ikke at løfte ham op igjen. Langt var det til naboerne og alle var bange for smitten; men just som hustruen stod der i fortvilelse over hvorledes hun skulde faa den syge op i jengen igjen, kom presten og dermed ogsaa hjælp.

Svad de gamle pionerer maatte udstaa skjønner de yngre i vor tid lidet til; men trods de mange haarde strabaser som vore fædre maatte gennemgaa, saa var det dog en stor opmuntring og glæde, at de satte Guds ord høit og i ære. Svor pastor Bergh virkede i mange aar alene og holdt gudstjeneste i torvhytter og jordfjældere, er der nu 16 kirker med tilsvarende prestefald. Senepskornet, som pastor Bergh faadde i disse egne, har baaret velsignet frugt, og blevet til et stort træ med mange grene.

Pastor Johannes Bergh udmerkede sig især som hjælesørger og kateket og var en meget søgt raadgiver. Efter en længere tids svagelighed døde han paa det Lutheriske Hospital i St. Paul den 21de august 1905, og blev begravet paa Vor Frelser's kirkes gravlund i Sacred Heart, Minn., den 24de august. Hustruen og seks børn overlever ham. Mrs. Bergh bor i Minneapolis. Elenora Christine har modehandel i Crosby, N. D. Knut er tandlæge i Spring Grove, Minn. Mathilde Dvidia gradueret nurse i Minneapolis. Diderikka

Elisabet lærerinde i Minneapolis, Minn. Harold deputy register i Princeton, Minn. Ingeborg Gurida blev, som før sagt gift med pastor S. S. Wein og bor i Caledonia, Minn. Deres børn er: Marie Elenora, født i Milwaukee, Wis. Hans Gerhard, født i Spring Grove, Minn. Anna Mathilde, født i La Crosse; Sylvia Diderikka, født i Spring Grove, Minn.

Martin Ulvestads korrespondent fortæller lidt fra nybyggertiden i Kenville County, Minn. Han siger: Det var i november maaned 1873, at far og jeg kjørte til Minnesotafjorden efter et læs brændeved. Paa tilbageveien overnattede vi hos en irlænder. Okserne satte vi ind i et skur uden tag, den eneste plads han havde til dem. Ved midnatstid udbrød en voldsom snestorm, som varede til næste dag. Da vi stod op om morgenen var det en tomme sne paa sengetæppet (kvilten) vi havde over os; thi det var rigtig et irish hus vi opholdt os i. Stormen rasede fremdeles. Dog med fare for vort liv maatte vi ud og je til okserne. Men det var et frygteligt syn som mødte os. Okserne var snede under, saa det var kun bare hovedet og ryggen vi kunde se og blodet viste sig i deres næsebor som følge af kulden og overanstængelse. Vi fik dem da endelig ud af snefjovnen, men vi maatte opholde os en nat til hos irlænderen. Irlænderens hele hønsefamilie maatte høde med livet. Hønjene laa stivfrosne ude i gaarden. Endelig kom vi dog hjem med vore ondtlidende træedyr og med vor brændeved.

(Fortættets.)

Elegtregister ifølge G. T. Wolds efterladte huspostil.

Kopieret af N. G. Wold.

Mar 1815 den 20de oktober er jeg Erik Tidemandson født til denne verden paa gaardparten Bergsrud i Sedalen, annex til Søndre Murdals prestegjæld i Balders.

Mar 1809, den 29de december er min kone Sigri Johnsdatter født til denne verden paa gaarden Lindelien i Wigers annex til Norderhaugs prestegjæld paa Ringeriget.

Mar 1837 den 21de april flyttede jeg Erik Tidemandson fra nævnte mit fødested til gaarden Melgaard, hvilken jeg havde kjøbt.

Mar 1838, den 23de mars var jeg og forannævnte Sigri Johnsdatter i Nordrehaugs kirke og fik vor brudevielse forrettet af past. Stern, og den 10de april, samme aar, flyttede min kone Sigri Johnsdatter fra sit fødested, Lindelien, til mig paa gaarden Melgaard. Oh! give det Gud at vi efter dine bud kunde os saa stikke tilsammen, at vi med dig, evindeligt, kunde leve i salighed. Amen. Erik Tidemandson og Sigri Johnsdatter Melgaard.

Mar 1839, den 8de juni, blev vores datter Kjersti Eriksdatter født til verden paa gaarden Melgaard i Sedalen.

Mar 1841, den 30te juni, blev vores anden datter, Ingeborg Eriksdatter født til denne verden paa Melgaard i Sedalen.

Mar 1843, den 27de februar, kl. 10 a 11 efm., fødte min kone et dødsfødt drengebarn, og hvorefter hun var heftig syg indtil den 15de mars, næstefter, kl. 11 a 12 middag, da hun opgav sin aand med en stille død, i sin 35te aars alder. — Gud hjælpe os der er tilbage efter hende i denne vanskelige verden, at stikke os saa i naadens tid, at vi kunde med glæde

jamles med hende i de saliges evige boliger, hvor vi haaber hun for Jesu skyld og naade er kommen, amen.

Mar 1845, om vaaren, folgte jeg gaarden Melgaard og i slutningen af juni maaned samme aar, kjøbte jeg gaarden Søndre Wold, i Vagns hovedfogd til S. Murdal, hvorhen jeg ufortøvet flyttede.

Mar 1847, den 15de mars, begav jeg mig med følge til Neraasen i Birid prestegjæld, for efter aftale at hente Necoline Nielsdatter, for at indgaa med mig i ægteskab. Den 18de samme maaned tog hun afsked fra sit fødested Neraasen, og tog følge med mig til Wold i S. Murdal, Balders, hvorhen vi, efter en lykkelig reise, kom Lørdag den 20de i j. m. — Den 9de april næstefter, havde vi vores brudevielse forrettet af past. Zytvold i Vagns hovedkirke. Sun (min anden hustru) er født til verden paa gaarden Neraasen i Biri p. den 13de april 1823. — Gud giv os naade og kraft til at leve sammen, som det sømmer sig kristne ægtefolk, den tid du har bestemt vor løbebane herne, og ingen af os borttage af verden, før du af naade, vil indtage os i himmelen, og der give os plads i det sted, som vores Frelser for os har beredt. Det hør og bønner for Jesu skyld alene. Amen.

Wold 4de april 1847.

Erik Tidemandson og Necoline Nielsdatter Wold.

Mar 1848, den 26de april, blev vor datter Siri født.

Mar 1850, den 21de mai, blev Tidemand født, og døde 24de juni samme aar.

Mar 1851, 28de mai, blev vor anden datter, Thonette, født.

Mar 1853, 27de mai, blev vor søn Tidemand født.

Mar 1855, 11te februar, blev vor 3die søn Nils født.

Mar 1857, 4de mars, blev vor datter Kjerstine født.

Mars 1858, 13de december, blev vor søn Ole Andreas født, og døde 25de samme maaned.

Mars 1860, 20de juni, blev datter Oline født.

Mars 1862, 9de juli, blev vor søn Eric født.

Mars 1864, 17de mars, blev datter Gunild født.

Mars 1866, 17de august, blev vor datter Inger født.

Mars 1868, 7de september, blev søn Ole Andreas født.

Mars 1873, 15de mai, rejste Siri til Amerika.

Mars 1873, 27de mars, rejste søn Nils til søs at prøve sin lykke. Nils kom hjem til jul, men han og Thonette rejste 15de mai 1874 til Amerika, men Thonette kom tilbage hvg i 1877.

Mars 1878, 20de mai, rejste Kjerstine og Oline til Amerika. 1880, 31te mai, rejste Thonette tilbage, samt Eric og Gunild til Amerika.

1877 blev Siri gift med Anders Haugen; sønner Edward og Eric.

1881, 20de oktober, blev Kjerstine gift med Ole Sørfaten.

1882, 4de november, blev Oline gift med Harald Guldbrandson.

Min føderaadskone Ingrid O. Røang, født 5te september 1793, døde 4de december 1869.

Min fader Tidemand Tidemandsen Kjensrud, er født paa gaarden nordre Thorsrud i Vagn, S. Murdal, 13de mai 1775.

Min moder, Kjersti Eriksdatter, er født paa gaarden Klemetsrud i Sedalen, 15de juli 1775. Deres egteskabs indtrædelse foregik i mai 1800. — Deres børn:

Mars 1801, 15de april, blev Kari født; døde 19de juli 1883. 1804, 4de februar, blev Mønevi født. 1807, 24de juni, Oloug født. 1811, 9de februar, blev Tidemand, broder, født. 1815, 20de oktober, blev Eric (jeg) født. Mars 1818, 20de december, blev søster Gunhild født. Min moder døde 11te december 1862, 88 aar gammel. Min fader døde 11te

november 1867, 93 aar gammel. Han var mig en snild og god jordisk fader. Gud velsigne hans minde og fremdeles være hans gode himmelske fader for Jesu Kristi skyld. Amen. Hans, min faders sidste ord var: „Naadigste Jesus, nu vil jeg mig binde“ osv.

Min anden og sidste kones fader, Niels Halvorsen Neraasen, er født paa gaarden Galaas i Furunæs, Ringsager, 15de februar 1777. Hans hustru Thonetta Olsdatter, født paa gaarden Rud, Ringsager, 22de juli 1785, døde 27de januar 1824. Mine hustrus søskende fødte i Neraasen i Biri er følgende: Ole, født 8de mars 1810. Pernille, 29de januar 1812. Helene, 6te mars 1816. Børre, 5te mai 1818. Agnette, 25de april 1820. Necoline, 13de april 1823. Sidstnævnte ovenstaaende, er min fornævnte kone, der kom her den 20de mars 1847. Vi har i vort famliv adlet 12 børn, hvoraf 10 lever og 2 døde.

Wold 20de juni 1877.

E. L. Wold.

De første aar ved St. Olaf College.

Mrs. Anna E. Mohn.

XIII.

Pastor Muus besøgte St. Olaf College for sidste gang i februar 1899. Det traf sig saa at Mohn fik med posten den aften en gave paa \$1,000 til St. Olaf College ifra Hr. J. A. Johnson (Gisholbt) i Madison, Wis. Saa store gaver var ikke almindelige i den tid, og det var for grundlæggerne og lærerne en glæde at se, at skolen vandt fremgang ogsaa i den retning. Samme aften var der en aftenunderholdning i salen, i anledning af Washingtons fødselsdag. Da Muus ved slutningen af programmet blev anmodet om at sige nogle ord til forsamlingen, gik han med noget vaklende skridt op paa

platformen, opløstede sin højre haand og begyndte — noksaa træffende — sin tale med Gladiatorens ord: „Nos Morituri te salutamus Cæsar!“ Senvendende sig særlig til de unge, formanede han dem i livets kamp at blive sandheden tro., og sagde videre at „de er vort fremtids haab som dertil blive vel uddannede.“ Det var ikke saa længe derefter at han blev saa daarlig at han maatte nedlægge sit arbejde i menighederne.

Ud paa sommeren kom hans datter og svigersøn, Sr. og Fru Kluber herover for at tage ham med til sit hjem i Trondhjem, Norge. At Muus vel forstod at St. Olaf i sine første aar havde hat adskilligt at kjæmpe sig igjennem, bevidner følgende udtalelse om den: „Den maå ha livskraft, som har været slaat ihjel tre gange og endda lever!“

Naar Mohn undertiden syntes det gif for sent fremad med skolen, læste han til opmuntring om skoler i Østen, som ogsaa havde begyndt smaat og med knappe midler, men var alligevel vokset sig op til utrolig kraft og indflydelse.

Naar jeg saa ofte har nævnt disse mænd som stod skolen nær i dens første tid, er det ikke for at forherlige dem, men det kunde være vel for tredje og fjerde generation (og videre) at saa lidt kjendskab til disse mænd, og især at mindes om det den første og anden generation af dem som kom herover har opbygget med kirker og skoler ikke altid gif saa let af haande. Deres ansvar som kommer efter er derfor des større med at vedligeholde og fortsætte i det rette spor og i den rette aand. Dertil blev St. Olaf bygget, og derfor har jeg nedskrevet flere udtalelser især af grundlæggeren. Men jeg maa tilbage til min beretning. Ved Commencementet i juni 1899 havde vi den glæde at to af vore sønner graduerede ifra St. Olaf College. Ved et tilfælde i uddelingen gav Mohn det sidste diplom, han meddelte, til sin ældste søn, N. Edward Mohn.

Den komite, som blev valgt ved Den forenede kirkes møde i juni 1898, til at ordne og rapportere til næste møde angaaende skolefagen, samledes flere gange, deres rapport blev ogsaa offentliggjort og diskuteret i bladene. I denne bymandskomite, som den blev kaldt, havde saa vidt jeg ved St. Olafs venner majoritet. Ved næste aarsmøde i juni 1899, under diskussion af nævnte komites rapport modtog Mohn følgende skrivelse ifra S. A. Boe, som repræsenterede byen Northfields Business Men: „Vi har de 5,000 dollars til dækfelse af St. Olafs gjæld allerede sikret, med kun en subscription 'conditional', den af C. M. & St. B. N. N. De andre er uden betingelse og vil bli betalt i rede penge, saa snart som skolefagen er afgjort og St. Olaf antaget af Den forenede kirke som dens college. Skulde der være nogen vanskelighed paa grund af den subscription med betingelse, kan du trygt garantere de \$5,000, da vi kan saa dem, saa St. Olaf kan overdrages uden nogen liabilities.“

Ved dette møde blev det foreslaaet ikke at ha det telogiiske seminar og college sammen. 354 stemte for dette forslag og 153 imod. Det blev derpaa erklæret enstemmigt. Den næste dag blev St. Olaf antaget som Den forenede kirkes college. Da denne nyhed blev, per telegram, modtaget i Northfield, og et bud paa bichele bragte det op til Manitou Heights, blev flaget med en gang heiset paa fuld stang paa hovedbygningen. Enhver som saa det og kjendte noget til omstændighederne vidste at nu var St. Olafs fremtid sikret. Et svartelegram ifra Northfield blev sendt til Mohn med forespørgsel om „hvad tid han kunde ventes hjem“, paa dette svarte han „No demonstration, please; let us rejoice quietly.“ Hans ønske blev respekteret, men den aften var det alligevel folkfomt paa gaderne i Northfield, skolefagen blev her igjen omtalt uanfæet hvilket samfund eller nation talerne tilhørte. St. Johannes menig-

heds medlemmer samledes ved colleget, men Mohn som de havde ventet at træffe, kom ikke hjem før næste dag, paa grund af vigtige anordninger med hensyn til overdragelsen af skolen.

Da Past. J. M. Kildahl blev af samme Forenede Kirkes møde valgt til St. Olafs Colleges præsident, og Mohn til vicepræsident, flyttede vi den 5te august den sommer ifra St. Olaf College ud til et sted kaldt Deer Park, omtrent en mil i syd for Manitou Heights. Det var noget langt affides, men det var vanskeligt at faa noget nærliggende hjem som svarer til saa stor en familie. Her fik vi en aften besøg af byens mayor, forretningsmænd og andre, som kom for at forære os et kostbart theservice af sølv, og Mohn og Otterboe hver sin ibenholt spaserstok med guldbeslag og inskription. Paa denne maade, som talerne ved denne anledning udtrykte sig, vilde de vise sin paaskjønnelse af deres arbeide for St. Olaf College. Bankier G. M. Phillips som maaske mere end nogen anden udenforstaaende havde interesseret sig for skolens velgaaende ifra dens første tid af, præsenterede gaverne og holdt en vakker tale. Da de fleste af gæsterne havde taget afsked og der kun var nogle af St. Olafs lærere tilbage, sa Mohn: „Sag maa siges med admiral Dewey, at „honor comes to me too late in life.“ Hans helbred som i det sidste havde været foruroiligende forværredes stadigt, og det var ikke saa længe efter at skoleaaret var begyndt, at han maatte, saa nødigt han vilde, opgave undervisningen ved St. Olaf. Den 15de søndag efter Trinitatis prædikede han ogsaa for sidste gang for menigheden, som han havde betjent i nær paa 25 aar

Inten kunde være blevet bevist mere Kjærlighed og velvilje end St. Olafs første bestyrer i hans sidste dage, og da han døde, den 18de november, blev endog den grund i hvilken han lagdes til hvile en gave ifra Oak Lawn Cemetery Association. Endog Augsburgs fakultet, med hvilke han, paa

grund af omstændigheder, flere gange havde staaet i strid, sendte en palmefrans til hans begravelse med „bøn om at den blev lagt paa kisten.“

Pastor Muns skrev om ham ifra Norge, at „han havde været tro, og efter at ha antaget kaldet, svigtet han aldrig hverken i onde eller gode dage.“ St. Olaf Alumni forening og deres præsident, Past. S. B. Kildahl, viste sin agtelse for ham, først ved at samle midler til at bygge et hjem for hans familie nær St. Olaf College, og senere ved at sætte et vakfert monument paa hans grav.

Past. Muns overlevede ham et halvt aars tid. Han døde den 25de mai 1900, og ligger begravet i nærheden af Trondhjems Domkirke. Da budskabet om hans død naadde St. Olaf, blev slaget heiset paa halv stang og „memorial service“ blev der ogsaa holdt til hans ære. Baade St. Olafs Band og St. Olafs sangkor har staaet ved hans hvilested og lagt blomster paa hans grav.

Om det havde været muligt vilde det været mig en glæde at nævne de mange venner, som med velvilje og opofrelse hjalp skolen i dens første tid. Lærere som hjalp den fremad ved haardt arbeide og liden løn; elever, som naar de gik ud, gjorde den fordelagtigt kjendt med sit væsen og sin opførsel; byens borgere, paa hvis tillid og hjælp den altid kunde stole; hver af disse har ydet sit til dens bestaaen. En maa jeg alligevel nævne ved navn og det er Professor S. T. Otterboe som saa heldigt tog sig af skolens underhold de sidste aar den var „independent“. Han blev ogsaa forundt at se et par nye bygninger rejse sig paa Manitou Heights under det nye regime, men om nogle faa aar efter bestyrerens og grundlæggerens død vaiede atter banneret paa halv stang, denne gang var det Prof. Otterboe som var kaldt hjem. Men „de første aar“ kan ikke strække sig længere end til de 25, saa jeg maa slutte nu, da

St. Olaf træder ind i en ny periode med sikret fremtid og gaar en udstrakt virksomhed i møde, en velsit og indflydelse forhaabentlig saa stor at disse beretninger om dens første tid vil bli bare som et preludium med nogle afforder uundgaaeligt i „minor key“.

Valdriser i Wells Co., N. Dak.

L. O. Noble.

II.

Ser i Wells Co. er saa mange Valdriser, som engang har levet i et land, som hedder Paradis, hvorfra de blev utstødt, før de kunde komme sig derfra. De havde sin fri vilje, naturligvis. — Dette herlige land, hvor jeg ikke kunde se nogen forbuden frugt vokse (ikke meget „budene“ hellere) de aar, jeg levet der, laa i de to sydøstlige Townships av Eddy Co., de to nordøstlige av Foster, og de to tilgrænsende Townships av Griggs Co., fra øst. Jeg vet ikke, hvem som døbte denne slette Paradis. Det maa ha været en skolemester lik han Mugun fra Valbris, han som forklarer ordet „formastelse, som at lægge ei hæflø mæ Lindadn op under sit laabetak, o so kaste se taa take paa ryggen neri hæfla,“ sa han. Paradis skal betyde „et indhegnet sted“, siges det. Den, som fik se alle disse hauger rundt sletten, særlig under luftspeil, kunde nok synes, de var godt indhegnet. Og skulde man ind og ut fra Paradis med læs, fik man det virkelige, som navnene paa veien til ytterverdenen kom til at betegne. Jeg tror ikke der fandtes sektionslinjer over disse indhegninger. Kom man fra Knut Milsen (Quien), Ned Willow, med vedlæs, maatte man igjennem, hvad man kaldte Guttetu, og navnet til Lande svara. Ser hadde nok været en stor utkastelse før vore dage, det ruiner av torvhytter kunde bevidne. Skulde man over

til Cooperstown eller Carrington, saa var hauger og sumper bare „hamoca“ i stor stil. Mot nord saa det ut som selveste Totunheimen, og Jndi'n kom derfra. Verst var det mot nordvest, naar man skulde til New Rockford med hvetelæs. Han „Dick o'n Dime has Lølleiv Noble fandt det nok ut, de. Bakkerne de skulde op het: „Bilidt“, „Staalidt“, „Regapaa“ og „Gaalidt“.

Knud O. Melby var født i 1843 i Storerøpe i Ø. Slidre og gift i 1861 med Guri Kristensdatter Rogne, og de hadde gaarden Melbø i 7 aar. I 1881 kom de til Goodhue Co., Minn., i 1864 til Griggs Co., N. Dak., hvor de tok preemption nær Winford, og to aar senere til Paradis, hvor de tok træ-claim nær Mc. Henry. I 1894 kom de til Manfred, hvor de fik homestead. Knud har drevet med farming helt til 1911, da han flyttet til byen. De har en stor børneskole og Guri som er nær 73 aar nedstammer fra den bekjendte Buggeslegt og er naturligvis oldemor til en halv tyttel sprætte og spræke valdriser. Jeg vil her gjøre opmerksom paa, at i næste nummer av Samband, vil jeg prøve at saa trykt en del av slegttavlen av Buggeslegten, like fra Nils Bugge og nedover til den gren, som kom til Ø. Slidre, fra hvem saa mange valdriser her i Wells Co. nedstammer. Knud og Guris barn er: Guri, født 17de feb. 1862, og er gift med Ole Ranum, som før nævnt. Hun er alt bedstemor. Ole, født 13de dec. 1864, og er gift med Marit Thune fra Winford, N. Dak. De hadde land i Paradis, og et barn, som døde der. I 1893 kom han til Wells Co., og har levet mest i Manfred, hvor han og svogeren Olaf utgjør „Anderson-Melby Motor Co.“ Christen, født 11te jan. 1866, hadde land i Paradis, hvorfra han blev „utstøt“ i 1890 og kom like-lukt til Minneota, Minn., hvor en nordlandsjente, Marit Larsen, var snil mot ham. Læg merke til det, at nogen er altid snil mot disse som var i Paradis. Han

fe op i Paradis. Hun hadde land dernede og nu har
 ve mer. To terminer repræsenterte han det distrikt i legis-
 laturen, og driver nu et stort hardwarestore ved siden av
 farming. Siden han er av Buggeslegten, er han vist bedste-
 far flere gange. Hans børn er: Clarence, George, Almer,
 Grace, Orvin, Clifford, June, Olga, Lillian og Harriet.
 Knut, født 10de nov. 1870, tok ut fra hjemmet mens foræld-
 rene bodde i Griggs Co., til Nebraska, hvor han var elevator
 manager i flere aar. Der blev han gift med Josephine For-
 gejon og har to barn: Beatrice og Jane. Han var manager
 paa C. C. Melbys store i Manfred for nogen aar, men nu le-
 ver han i Edmore og er traveling manager for Nelson-Tenny.
 Ragnhild, født 2den oct. 1873, blev gift med Ole G. Skat-
 teboe derover i Paradis. I deres bryllup spillede Sjaasheim-
 gutten. De hadde nok land der de ogsaa, men i 1893 tok de
 homestead i Norway Township, Wells Co. Ole drev meget
 med træsfing og paadrog sig sygdom. I 1899 reiste de til
 Norge hvor han snart døde og blev begravet i gamle Valdres.

Sujtruen kom over her igjen og tok homestead nær Mar-
 tin i Wells Co., og i 1902 giftet hun sig med Olaf Volding.
 De har 6 barn: Beatrice, Gladys, Vaila, Cora, Orvin og Al-
 fred.

Gulbrand, født 4de april 1877, kom hit fra Paradis, na-
 turligvis, tok homestead, giftet sig med Esther La Grande,
 som ogsaa hadde homestead, og styret en elevator i Manfred
 nogen aar, men reiste saa ut til Williams Co., hvor han har
 land. Han var paa en elevator igjen, men nu tjener han sin
 anden termin som State Auditor i Williams Co. Han har
 13 barn og alle lever, men kan jeg, som ikke har bedre hu-
 kommelse end jeg har, si ge navnet paa 11 av dem, saa er jeg
 ikke saa verjt endda: Fergina, Carlton, Arthur, Marion, Ida,
 Eveline, Morits, Alice, Gordon, George og Raymond.

Marit er født 1ste aug. 1880 og gift med Arvid Sæter-
 berg. De hadde land nord fra Manfred, men reiste for 8 aar
 siden til Idaho, hvor de endnu har land, men lever fortiden
 i California ved St. Jacinto. Deres barn er: Roy, Almer, Or-
 vin, Ruby, Lillian og Marion.

Caroline, født 3dje sep. 1884, er gift med Olaf Ander-
 son. De har levet i Manfred. Han har land, Livery Barn,
 og er Anderson i førnævnte Motor Co. Deres barn er:
 Clayton, Gordon og Alice.

Martin er født 7de oct. 1886 i Griggs Co., men var nok
 med til Paradis og siden hit til Manfred, hvor han næsten
 hele tiden har styret C. C. Melbys Store. Han er gift med
 Alma Haugen, og de har 2 barn, Myrtle og Kermit.

Oscar er født 7de mars 1890, men huffer vist ikke stort
 om Paradis. Hans hustru er, som allerede før sagt, Bertha
 Nordtorp. Deres barn er: Cora og Roy.

En slegtning av Knud D. Melby er Ole E. Dnstad, som
 er født 24de dec. 1873 av forældrene Engebret Mvstad og
 Anne Rudie. De kjøpte gaarden Dnstad i Volbo og kom til
 Manfred i 1896 og fik homestead og har drevet mest med far-
 ming. I 1906 var han en tur til Norge og i 1909 blev han
 gift med Guri E. Rogne. De har to barn: Anna og Emil.
 Guri er født 7de juli 1879 og forældrene er Erik og Marit
 i nordre Rogne. Hun kom til Manfred i 1902 og fra 1904
 og 5 aar utover prøvet hun en homestead i Williams Co.

Salvor Meisjedalen kom hit 1906 og isammen med Nils
 Forstad, rentet C. C. Melbys farm for to aar, reiste saa til
 Canada, men lever nu ved Malta, Montana. Han er gift
 med en spensj pike og de har et barn. (Fortsættes.)

En norsk bygds historie.

XIV.

Olav Redal.

Saa langt Ostelie. Der er en hel del nordmænd i Turtle Mountains som jeg ikke har faat biografiske oplysninger fra. Saar jeg tid og leilighet dertil, vil jeg utgi en Norsk bygds historie No. II og da skal alle som ikke blir nævnt i denne historie komme med.

Knut K. Vikan er født 1856 i Opdal, Numedal, av foreldrene Knut O. Vikan og hustru Anne G. Rotten, fra Nore, Numedal. Knut var født paa Gudbrandsrud, Næs i Hallingdal. Knut utvandret i 1877 og kom til Bottineau Co. i april 1888, hvor han tok homesteadland samme aar. Han blev gift i 1889 av pastor Svingen med Betsy, datter av Anders Bakkene og hustru Guri Keiersgaard fra Sol i Hallingdal. Barn: Clarence, Albert, Anna, Clara, Oscar, Julia, Ruth, Norman, død, Ruben, Leonard og Elvin. Knuts søskende: Olav K. Vikan, Gilbert K. Vikan, Mrs. L. M. Larson, Bottineau og Mrs. D. O. Betteren, Burton, N. Dak.; Mrs. Knut Vikans søskende: Iver N. Bakkene, York, N. Dak.; Knut N. Bakkene, Climax, Minn.; to søstre og en bror i Hallingdal, Nari den yngre død i Belmont, N. Dak.

Knut var en av de første nybyggere i Mountains og fik i fuldt maal forsøke nybyggerlivet. I tørkeaarene 1888—89—90 maatte Knut til Trail County paa arbeide. Det første hus hvori de levde næsten 2 aar, var en Log Cabin 8X10 fot. Den første vaar de var i Mountains gif de paa ski i midten av april.

Ole K. Vikan er født i Opdal, Nore, Numedal, 1851 og utvandret i 1871. Foreldrene (sfr. Knut Vikan). Opholdt sig i Wisconsin, Minnesota og North Dakota og kom til Bot-

tineau County i 1888, hvor han samme aar tok homesteadland. Han blev gift i 1878 med Bergit Olsdatter, født i Opdal, Numedal, av foreldrene Ole Olsen og hustru Gunhild Stensdatter. En bror av Mrs. Vikan, Sten, bodde en tid i South Dakota, men har nu farens gaard Lønneby i Numedal. En anden bror, Galvor, bodde ogsaa i South Dakota, men bor nu i Væglid, Numedal.

Vikan og hustrus barn: Ole, Anna, Gilbert, Gunhild, Margretta og Alma. Vikans søskende (sfr. K. Vikan). Vikan har indehat alle slags embeder i menigheten, saaledes har han i 12 aar været sekretær. Han har skrevet mange digte og er meget interesseret i kirkelig arbeide og norskhetsarbeide. Vikan har hjulpet mig meget med at skaffe oplysninger til nærværende historie.

Vikan skriver at i nybyggerdagene var der nok av tømmer, saa de som vilde kunde godt saa hus at bo i. Selv farmerne fra prærien forskaffet sig tømmer fra Mountains. Nød ledingen, men arbeide maatte alle gjøre. Husdøren var nok lav i de dage, men naboerne var aldrig saa store at de ikke kom ind. Hjælp fik man av hverandre hvor det tiltrængtes. Siden den tid synes Vikan at folk har vokset sig ganske store.

Broderen **Gilbert K. Vikan** er født i Opdal, Numedal, 1864 (sfr. Knut K.), og kom til Amerika i 1879. Til Bottineau kom han i 1896. Gilbert eier en farm paa 640 acres nær Bottineau by og en paa 700 acres ved siden av Ole K. Vikan. Selv er han kassjerer for Bottineau National Bank. En tid var han kjøbmand i Bottineau og hveteopkjøper i Halstad, Minn., og farmer ved Belmont, N. Dak. Gilbert blev gift i 1888 med Randine Knudsen fra Belmont, N. Dak.

Ole O. Tjøn er født i Ludal, Telemarken, 1864, av foreldrene Ole H. Tjøn og hustru Gunhild Milsdatter. Ole utvandret i 1891 og kom samme aar til Bottineau, hvor han

sik land. Er ugift. Ole er utdannet som skolelærer fra Svits-
eids Seminar og holdt skole i Norge.

Herbrand T. Strøm er født i Nore, Numedal, paa Strau-
men 1871, av foreldrene Thorsten Taarfelson Sundbolien og
hustru Ingeborg Herbrandsdatter Rukke fra Nes i Halling-
dal. Herbrand utvandret i 1890, og efter to aars ophold i
Polk County, Minn., og Trail County, N. Dak., kom han til
Bottineau County i 1892, hvor han samme aar tok homestead-
land. Hans hustru er Helena Hansdatter Ræffen fra Hade-
land. Deres barn er: Helene, Alfred, Herman og Ruben.

Arne Gundersen er født i Kasnes, Solør, av foreldrene
Gunder Amundsen Lybæk og hustru Pernille Iversdatter
Vestaasen fra Solør. Arne emigrerte i 1888 og opholdt sig
ført i Belmont, N. Dak., i Milwaukee, Minn., i 2 aar, og til
Bottineau i 1892, og tok homesteadland samme aar. Han
er ogsaa smed. Han blev gift i 1883 med Inger Olsen, født
i Norge. Deres barn er: George, Soffie, Alfred, Ida, Ole
og Anna. Gundersens søffende: Julius, Kristiania; Ole,
Bottineau; Gumerius, hveteopkjøper i Mohall, N. D.; Olivia,
Mrs. Karbal, og Karen, Mrs. Wiggen død. Mrs. Gunder-
sens søffende: Olava, Mrs. Erickson, Karen, Mrs. John John-
son, og Soffie, Mrs. L. Larson, alle i Bottineau. Mrs. Gun-
dersen er født i Holmestrand 1857, av foreldrene Siverin
Olsen og hustru Kjerstina Olsen.

Laurits Iversen Kvistad er født paa Inderøen ved Trond-
hjem 1858, av foreldrene Iver Jensen Kofstad og hustru
Olava Pedersdatter. Han utvandret i 1874 og opholdt sig
i Minnesota til han i 1900 kom til Bottineau, hvor han kjøp-
te sig farm. Han blev gift i 1894 med Laura Heiberg fra
Hedemarken, Norge. Hendes søffende: Andreas Heiberg, Haw-
ley, Minn.; Reinhardt S. og Søren S., Moorhead, Minn.
Laurits søffende: Peder, Norge; Jørgina, Dunfeith, N. Dak.;

Lydia, Bisbee, N. Dak.; Magnus, Bottineau, og John i Cali-
fornia. Laurits og hustrus barn: Magna og Ingvald.

Laurits M. Larsen Hagen er født i Grue, Solør 1855,
av foreldrene Martin Larsen og hustru Olla Hagen. Han
kom over til Amerika i 1864 og opholdt sig i Iowa og senere
i Belmont, N. Dak., hvor han drev kjøbmandsforretning. Til
Bottineau kom han i 1892 og tok samme aar homesteadland.
Han opprettet Cordelia Postkontor og drev litt handel ved si-
den av og har desuten været adskillig med i det kirkelige ar-
beide. Han blev gift i 1889 og har følgende barn: Alma,
Melvin, Karl, Viola. Hustruen, Bergit Knudsdatter, Vikan-
eidet, er fra Opdal, Numedal. Hendes søffende: (cfr. Knut
Vikan).

Julius Amundsen Torpet er født i Nordre Odalen 1862,
av foreldrene Amund Jensen Torpet og hustru Larina Ol-
sdatter Lystad. Julius utvandret i 1881 og efter at ha op-
holdt sig en del aar i Ottertail County, Minn., og Grafton,
N. Dak., kom han i 1893 til Bottineau og tok land samme
aar. Han blev gift 1893 med Anna Torgersdatter Krøne fra
Fyrisdal i Telemarken. Deres barn: Amund, Larina, Jesjic,
Olga, Lydia, Arthur, død og Mildrid.

Henry Hagen er født 10de juli 1859 i Grans herred, Øvre
Telemarken, av foreldrene Ole Torgerson og hustru Anne
Gullaksdatter Siljord, og utvandret til Amerika 1885 og
opholdt sig i Bayfield County, Wis., til 1888, da han bosatte
sig her i jettlementet. Tok homestead samme aar i juni maa-
ned. Hagen blev gift 1890 av pastor Swingen med Helga,
datter av Knut og Anna Homen (cfr. Torgerson brødrene).
Barn: Anna, Clara, Hannah, Ole, Silda, Knut, Gilbert og
Alma.

Carl Christianson er født 3dje mars 1853 i Horten, Nor-
ge, av foreldrene Christian Matison Fjeld og hustru Anna

Andersdatter. Carl utvandret til Amerika med familie 1882 og opholdt sig en tid i Evansville, Minn., og Minot, N. Dak. til 1895, da han bosatte sig her. Før han begyndte som farmer arbejdede han som snekker. Han tog homesteadland i 1898.

Christiansen blev gift 1877 i Drammen, av pastor Solterman med Gustava Hansen, født i Strömstad, Sverige, 1856, av forældrene Hans Anderson og hustru Sofie Pedersen. Deres barn: Sigurd, Carl, Hilma, Cecilia, Bernhard, Olga, Oskar, Alvin og Anton. Søskende til Christiansen: Matias, Andreas, Selius og Gina.

Sever A. Berg er født 1863 i Ullensaker, Norge, og utvandret til Amerika i 1884 og tog ophold i Rock County, Wis., og senere til Minot, N. Dak. 1888. Kom hertil settelementet i 1894 og tog samme aar om vaaren homestead. Han blev gift i 1888 av pastor Pettersen med Andrina Salberg, født i Østmarken, Rabogen, Norge, og kom til Amerika 1884. Deres barn: Ella, Anna, Olga, Sigurd, Marie, Alida, Minnie, Henry, Gladys og Edith. Bergs søskende i Norge. Mrs. Bergs søskende: Ole Salberg, Bagley, N. Dak.; Mr. Erick Salberg, Bagley, N. Dak.; Ole Siverson, Evansville, Wis.

Anders Dundeland er født i Mo prestegjæld, Helgeland, 1865, av forældrene Peder Pedersen Hagen og hustru Anna Petrine Andersen. Anders kom til Amerika med familie i 1891 og opholdt sig ved Fort Ransom til han samme aar kom til Bottineau County. Han blev gift i Norge av pastor Hansen i 1889 med Eldina, født paa gaarden Hinnes, Resne prestegjæld, Helgeland 1867, av forældrene Elias Johnsen og hustru Anna Steffensen Hinnes. Deres barn: Peder, Anna, John og Elias. Dundelands søskende: Peder, Edvard, Christian, Ole og Ingeborg.

Guldbrend Larson Jelleberg er født i Rannestad 1857 og kom til Amerika i 1887. Efter et par aarsophold i Trail

County, N. Dak., kom han til Bottineau i 1889, hvor han tog homesteadland. Han blev gift i 1887 i Kristiania med Rannei Olsdatter Bakke, født 1866 i Sol i Hallingdal. Mrs. Jelleberg døde for endel aar siden. Deres barn: Levis, Ole, Clara, Annie, Helmer og George.

Elling O. Moslaaet er født paa Moslaatten, Sol, Hallingdal 1860, av forældrene Ole Iversen Bakke og hustru Magot Ellingsdatter Bladsen. Elling utvandret i mai 1883 og kom til Trail County, hvor han opholdt sig til vaaren 1890, da han kom hit. Tog homesteadland vaaren 1892. Han blev gift i 1887 med Inger S. Kobbervig fra S. Murdal i Valdres. Moslaaet er nu i Norge og savnes meget av sine naboer, som haaber han snart kommer tilbage. Han eier fremdeles farm i Turtle Mountains.

Anton Jensen er født paa Kolbjørnsrud, Sole, Ringerike, 1862, av forældrene Andreas Jensen Kolbjørnsrud og hustru Marie Hansen Sjøland. Han utvandret i 1883. Efter nogen aars ophold i Wisconsin og Iowa kom han i 1892 til Bottineau County, hvor han tog land i 1893. Anton blev gift i 1884 med Margrette Olsdatter Sundre fra Mal i Hallingdal, født 1859. Deres barn: Olga, Alf, Anna, Elmer og Oscar.

Lars Torrijon Dunderholen er født i Hof, Solør, 1858, av forældrene Loris Larsen Dunderholen og hustru Olina Olsdatter Sagerud. Lars utvandret til Amerika i juni 1886 og opholdt sig 1½ aar i La Crosse, Wis., i Grand Forks County, N. Dak. 4½ aar og ankom til Bottineau høsten 1892, hvor han tog homesteadland samme aar. Ugift. En bror Ole Torrijon, adresse ukjent, en halvsøster Mrs. Raja K. S. Sagerud, Bottineau. Fire av hans søskende er døde. Otto hadde homestead i Mountain og døde 1900.

Guttorm Nelson er født 1860 i Sol, Hallingdal, av for-

ældrene Nils G. Brennen og hustru Ragna D. Renslen. Han utvandret i 1883 og kom først til Trail County, N. Dak. Til Bottineau kom han i 1889. Han blev gift i 1889 med Gro Larsdatter Bafin, født i Opdal, Numedal, av forældrene Lars Olsen Kvernrud og hustru Katrine Selgesdatter Skaal-
bø. Nelsens og hustrus barn: Randina død, Karoline i Canada, Anna, Louis, Nils, Ole og Georg. Nelsens søskende: Ole Langville i Minnesota, Sigrid, Belmont, N. Dak. Mrs. Nelsens søskende: Ole i Canada, Vergit i Norge.

Ole Larsen Korbøl er født i Solør 1852, av forældrene Lars Olsen Korbøl og hustru Karen Pedersdatter Sarrud. Han utvandret i mai 1881 og opholdt sig i Wisconsin tre aar, i Minneapolis i femten aar og kom til Bottineau i 1898, hvor han driver som farmer og snekker. Han blev gift i 1883 av pastor Jalk Gjertsen med Olivia Gundersen, født i Masnes, Solør, paa Sigjerud. Deres barn: Paula død, Gerta, Oscar, Arthur, Clara og Olga.

Countyhets hovedstad er byen Bottineau. Der har vi flere nordmænd bosat. Byens mayor, **Anton Lallum**, er født paa Hedemarken 1879, av forældrene Gunder S. Lallum og hustru Anna Olsen. Forældrene lever i Long Beach, California. Anton emigrerte med sine forældre i 1879. Opholdt sig i Valley City, N. Dak., til 1904, da han kom til Bottineau, hvor han er bankkassjerer og siden april 1915 mayor i byen. Han frekventerte Valley City Normal skole og Globe Business College, St. Paul. Blev gift i 1905 med Inga Hendrickson. De har et barn, Bernise Lallum, født 1910. Lallums søskende: Mrs. M. M. Knutsen, Cooina, Cal.; Ellen og Margaret, Long Beach, Cal.; Oscar Lallum, Jingal, N. Dak.

P. L. Eide er født i Tolgen, Østerdalen, 1869, av forældrene L. N. Eide og hustru Ellen Soløien. Eide utvandret i 1893 og opholdt sig i Ada, Minn., 1893—94, i Minneapo-

lis og Hawley, Minn. 1809, Donney Brook, N. Dak., for kortere tid til han i 1912 kom til Bottineau County, hvor han driver en anset og lønnende fotografiforretning. I Minneapolis gif Eide paa Augsburg Seminar. Han blev gift i 1905 med Thea Lien. Deres barn: Olive Glenor Karine. En bror av Eide er Ole L. Eide, Tolgen, organist og komponist.

Nils Dokken er født 1876 i Skjerpingen, Nordre Murdal, av forældrene Ivar N. Dokken, født 1844 i Hemsedal, Hallingdal og hustru Kristi Knutsdatter Grøseth, født i Grøndalen, Hallingdal. Ivar var den ældste av 12 søskende og da faren døde da Ivar var i 14-aars alderen maatte denne tidlig begynde at hjelpe sig selv. I 1912 blev Ivar syk og døde med de ord, at han var fornøiet ved at forlate disse jordiske ting her paa jorden. Ivar med familie kom til Amerika vaaren 1881 og tok hjemsteadland i Grand Forks County, og efter 3—4 aars forløp flyttet familien til Walsh County, hvor de levde 1 aar, nær ved postofficen Preha. Da flyttet familien tilbake til det gamle hjemstead i Grand Forks County, hvor de levde nogen aar. Tidlig i 80-aarene var der flere haarde, kolde vintre. Snestorme var almindelige og varet 3—4 dage ad gangen, saa det var haarde tider for nybyggeren. Denne familie som kom fra et skogrikt strøk i Norge jabnet skogen og længtet. Omkring 1887 kjøpte de farm ved Turtle River i Grand Forks County og paa denne farm var der en god del skog. Paa den tid kom Northern Pacific jernbanen derigjennem og en liten by, McKinock, blev anlagt en mil fra Dokkens farm. Høsten 1900 flyttet Nils til Bottineau County og bosatte sig paa land 7 mil syd for Antler sammen med sin far Ivar Dokken, Ole Dokken, Erik N. Dokken og Sven Larson. Den sidstnævnte en velstaaende farmer fulgte Dokken-folkene for at se efter land for sine to sønner, Lewis og Laurits, som tok land 4 mil syd for Nils Dokken. De

provet op paa 14 maaneder og vendte tilbage til Kells, N. Dak., hvor de kom fra. De farmer der og er begge gifte. Lewis er gift med Clara Noble og Laurits med Mabel Rud. Lars, som man pleier at kalde Lewis, har en av de fineste farme i nabolaget, en sterk, drivende far med god forretningsfars og en haard arbeider. Svad han eier har han ærlig erhvervet. Han er halling av den gode, gamle race. Man kan tro at hans forfædre brukte kniv, men Lars gjør ikke. To av Nils Dokkens onkler, Ole N. Dokken og John N. Dokken, lever nær Antler. Erif den anden onkel prøvet op jitt land og vendte tilbake til Mefinock, N. Dak., hvor han bodde til sin død i 1916.

Dokkens far tok land i samme sektion som Nils og to aar efter overløt han landet til sønnen Knut og flyttet med hustru og yngste datter Caroline tilbake til den gamle farm ved Mefinock, N. Dak., hvor Iver, som før nævnt, døde 6te oktober 1913. Moren og Caroline bor nu paa farmen.

Nils Dokken blev gift i 1901 med Marhilda Eversen fra Manvel, N. Dak. Deres barn: Inred, Gladys, Minnie, Lillian og Caroline. Knut, bror av Nils, lever i Minot, Sarah, gift med Amund Gustveit, Kincaid, Saff., Can., Caroline, Mefinock, N. Dak. Iver Dokkens søskende: Kari (Store Kari), Mrs. Halvor Skafen, Blooming, Minn.; Kari (Vesle), Mrs. Selge Moen, Mefinock, N. Dak.; Sigri, Mrs. Johannes Overland; Ingeborg, nu Mrs. Syver Forseth; Margit, Mrs. Paul Larson; Erif Dokken død, Ole Dokken og John Dokken ved Antler, N. Dak.; Nels Dokken eller Nels Nelson, Middale, Saff., Can.; Liv, Mrs. Even Brandvold, Manvel, N. Dak., og en død som barn. Mrs. Iver Dokkens søskende: Knut Grøset, Hallingdal; Guri, gift med Knut Dæfko og en søster død.

Joseph Quamme er født i Steele County, Minn., 1878,

av forældrene Johannes Quamme fra Sogn og hustru Emma Skartum fra Numedal. Han blev gift i 1903 med Minnie Anderson. Deres barn: Milton, Roy, Thelma, Leonard og Frances. Quamme var Deputy Register of Deeds fra 1908—1912 og valgt til Register of Deeds 1912—1914—1916. I 1898 gif han ind i kompani „L“, Hillsboro, og tjenstgjorde som menig, korporal og første løytnant til han i 1904 tok avsked paagrund av bortreise. Quammes søskende: Mrs. John Solts, Burton, N. Dak.; Mrs. S. E. Dyer, San Francisco, Cal.; Mrs. Kay Lang, Minot, N. Dak.; Theodore Quamme, Hillsboro, N. Dak.

I Bottineau lever ogsaa L. Blaurseth, County kassjerer, efr. Dalen township, John Knudsvig efr. Souris. Dr. Johnson, en bror av den bekjendte C. Johnson, en av eierne av Minot Daily News i Minot. Quam, søn av den bekjendte pionerprest Quam, er betjent paa en forretning i byen. Erif Moun, advokat, er flyttet til Montana. Der lever en del andre som jeg ikke har faat oplysning om, men de faar vente til næste gang. I Bottineau er statens skogskole beliggende, og den forisjønner selvsjellig hovedstaden.

Souris.

Den store by Souris er i grunden ikke nogen utpræget norsk by, men da de omliggende settlementer vest, nord og øst for byen er slike norske strøf som Haram, Dalen, Scandia og Scottia townships er Souris nødt til at være norsk enten den vil eller ikke. Souris har ikke bestandig været saa stor som den nu er, ei heller har den været saa liten bestandig som nu. I 1900 eksisterte ikke Souris. Men aaret efter, i 1901, fandt Jim Hill forgodt at bygge sin jernbane hit og Souris iteg op paa kort tid. Banestumpen som gaar ut fra Rugby kom ikke længere paa to, tre aar, og som endestation holdt

byen paa at faa hovmodighetstanke. Men det tok ende. Landet vestover blev bebygget og Jim fandt det tjenlig for sig og folket at la banen gaa videre, som skedde i aaret 1903, da endestationen blev Westhope. Da gik det atter og bak med den fjære by, det vil sige i folke- og husantal, men ikke i velstand. Byens blad paaftaar ialfald at Souris er den rikste by i Amerika. Byens navn skal være hentet fra Mouse River med en overføttelse til fransk for at gjøre navnet noget mere uforstaaelig, da det jo ikke er om at gjøre at alle og enhver vet at Souris betyr mouse — mus.

Mathias Moen er født 1871 i Starbuck, Minn., av foreldrene Ingebret Moen og hustru Kari Gesteløffen som i 1866 utvandret fra Søndre Fron i Gudbrandsdalen til Fillmore County. Flyttet senere til Starbuck, hvor Kari døde. Ingebret lever hos Mathias i Souris og er 84 aar gammel. Moen kom til Bottineau i 1896 og arbeidet paa apotek og postkontor i byen til han i 1897 tok homestead i Eidsvold. I 1899 farmet han sit land og bestyret derpaa en elevator i Bottineau. I 1901 flyttet han til Souris, hvor han fremdeles driver forretning. Har været medlem av bestyret to aar. Sekretær i Concordia norsk luthersk menighet og en av stifterne.

Moen blev gift i 1900 med Clara Josefina Crogen (sfr. Johs. Crogen, Valen). Deres barn: Ella og Arthur. Moens søskende: Peter Moen, Pecering; Eline Moen, Souris. Seks søskende er døde i Minnesota. Moen gjennomgik normalskolen i St. Cloud, Minn., og holdt skole i Minnesota i 2 aar. Frekventeret Minnesota universitet i to aar. Moen var den første kjøbmand i Souris. Sammen med Ole Crogen, Carbury, begyndte han i 1901 sin forretning. I 1906 traadte L. Mork ind som parthaver. Litt senere begyndte E. Garden

Hardwareforretning. P. Borreson var ogsaa en av de første forretningsmænd i Souris.

Oskar Gilbertson er ført 1881 i Grant County, Minn. Faren Gilbert deltok 17 aar gammel i borgerkrigen. Han kom omkring 1861 fra Gudbrandsdalen, moren kom senere fra Liabygda i Valdres. Oskar kom hertil settlementet i 1907 og var bestyrer for St. Anthony Elevator Co. Nu bestyrer for Equity Elevatoren i Rugby. Han blev gift i 1905 med Maria Flor, født i Grant County, av foreldre fra Trondhjem. Deres barn: Harris og Chaister. Søskende: Gustav Gilbertson, Canada; Otto Gilbertson, Douglas Co., Minn.; George Gilbertson, Grant Co., Minn.; Acher Gilbertson, Grant Co., Minn.; Mrs. John Comstock, Fergus Falls, Minn.; Mrs. Masten Thompson, Hankesen, Minn.; Mrs. W. Moe, Jud, N. Dak.

Carl Kirkby er født 1879 i Decorah, Iowa. Faren fra Gaffedalen, kom til Amerika for 42 aar siden og lever i Decorah, Iowa, som retired farmer. Moren, født i Decorah av foreldre fra Loten. Carl tok homestead i Devide County i 1901 og kom hertil i 1902. Han har arbeidet paa Hardware forretning, men mest som hvete kjøper. Var en tid bestyrer av The Farmers Elevator i Souris og driver nu egen elevator. Han er gift med Pearl Montmann. Deres barn: Doris og Karin. Søskende: Oskar Kirkby, Hans Kirkby, Kramer; George, Souris, Ferdinand og Alfred i Montana. Ida død, gift med Olaf Crogen, Kramer. Mrs. Kirkby er født i Canada, foreldrene lever ved Souris paa sin farm.

L. J. Mork er født 1878 i Pope County, Minn. Kom til Bottineau County 1886 sammen med Mork familien og tok homesteadland i Scottia. Mork blev gift i 1903 med Petra Crogen, datter av Ole Olsen og hustru Petrine. Faren døde i Pope County, moren lever ved Mohall. Ole Olsen

brukte hustruens pikenavn, Crogen. Hun var en søster av Ole og Joh. Crogen. Mork og hustru har et barn, Livald. Søskende (sfr. Lars Mork). Mrs. Morks søskende: Olaf Crogen, Kramer; Anton Crogen, Mohall; Carl Crogen, Mohall; Lina, Mrs. Tessem, Pope County, Minn.

L. F. Mork har 4 kvarter land i Canada, medeier av Mork & Moen Store i Souris, medeier av trælafstforretning og hardwareforretning i Devone, Mont. Han har været medlem av bystyret i Souris.

Gilbert Moen er født 1875 i Lands prestegjæld, av foreldrene Halvor Moen og hustru Inger Dvysben, begge døde. Gilbert utvandret i 1885 med sine foreldre som tok ophold ved Norway Lake, Minn., og flyttet senere til Glenwood, Minn., og derpaa til Starbuck. Sit til settlementet kom Moen i 1902, hvor han har ansettelse hos Mork & Moen. Han tok homestead i Mt. Rose township 1902. Har solgt landet. Han blev gift i 1905 i Starbuck av pastor Roefod med Lina, datter av Aech Overjon og hustru Anne J. Haugen, en av de ældste nybyggerfamilier utvandret fra Telemarken. Moens søskende: Hans Moen, Glenwood, Minn., farmer; Ole Moen, Glenwood, Minn., postfører; Mrs. Wilson, Willard, Minn.; Chr. Moen, Souris; Haldor Moen, Souris. Mrs. Moens søskende: G. A. Overjon, Beardsley, Minn., kjøbmand; Josie, Mrs. A. S. Dreyer, Starbuck; John Overjon, Starbuck; Julia, Mrs. C. A. Vildehus, Starbuck.

Gilbert Moen er finansassjerer og sekretær for Lesje Loge, Sønner av Norge, byassjerer i Souris siden 1910, og assjerer for byens skole siden 1910.

Christ Moen er født i Lands prestegjæld 1869, av foreldrene Halvor Moen og hustru Inger Dvysben, begge døde. Utvandret 1885 sammen med den øvrige familie (sfr. G. Moen, Souris). Christ kom hertil settlementet i 1898 og tok

homestead i Scandia. Har drevet forretning i Souris. Søskende: (Sfr. Gilbert Moen).

John Elton er født i Nordre Lands prestegjæld, Norge, 1881, av foreldrene Johannes Elton fra gaarden Erton, N. Land og hustru Inger. Hustruen lever. Johs. Erton døde i 1895. John utvandret med sine foreldre i 1883 og bosatte sig ved Hillsboro, familien lever nu i Roseau County, Minn. Til Battineau County kom Elton i 1908 og driver automobil- og reparationforretning i Souris. Han blev gift i 1910 av pastor Njus med Inga Sorland, født i Norway Lake, Minn. John Eltons søskende: Even Elton, Minn.; Ole Elton, død; Agnethe, gift med Even Davidson, Minn.; Martin Elton, Minn.; Verte, gift; Signe, gift; Nelly, gift med Bert Saalto, Minn.; Ida, ugift; Gina, gift. Mrs. Eltons søskende: Sfr. Halvor Sorland.

Gilbert Evenson er født i Calmar, Iowa, 1880, av foreldrene Hans Evenson og hustru Anne Føli. Faren, som fremdeles lever i Calmar, Iowa, kom for over 46 aar siden fra Toten, Norge. Moren Anna Føli er født paa Atlanteren av foreldre fra Sogn, som kom over til Amerika i 1854. Anna døde i 1890. Gilbert tok homestead i Burling County, N. Dak., 1902; var i trælafstforretning i Kintyre i 4 aar, 1½ aar bestyrer av Imperial Lumber Co. og derpaa 1½ aar bestyrer for The Farmers Elevator i Souris. Siden 1915 bestyrer for Piper Saw Lumber Co., Souris. Evenson blev gift med Marie Elisabet Øde, født paa Washington Prairie, Iowa. Evensons søskende: Mrs. Martin Bleken, prest i Den norske synode, Sand, Iowa; Mrs. M. S. Nelson, Sterling, N. Dak.

Edvard Garden er født i Decorah, Iowa, av foreldrene Halvor Hagen og hustru Ingeborg Dydahl, begge døde. Foreldrene er fra Baldris og utvandret i 1845. Opholdt sig

først i Dane Co., Wis., og derpaa paa Washington Prairie, Iowa. Garden kom hertil Countyet i 1900 og begyndte hardwarestore i Souris 1901. Tok homesteadland ved Newburg i 1900. Repræsenterede Bottineau County i staten North Dakotas Iovgivende forsamling i terminerne 1907—1909 og 1911—1913. Første termin i huset og sidste termin i senatet. Har været aktiv i det offentlige liv i byen Souris, er f. t. sekretær i Sønner av Norge.

Garden blev gift i 1906 med Lucy Parby fra Idaho. Gardens søskende: Wil. Garden, Drayton, N. Dak.; Edmond Garden, Fleming, Minn.; Ben. Garden, Bismarck, N. Dak.; Mrs. Gov. Oregon; Mrs. Burvig, Wisconsin; Mrs. Hagen, Landa, N. Dak.; Lilly og Mary Garden.

Johu Knudsvig er født i Osfian, Iowa, 1870, av forældrene Ole Knudsvig og hustru Anna Lveden, som utvandret til Amerika fra nærheten av Stavanger i 1850. Knudsvig kom til Westhope i 1903 og til Souris i 1910 og bestyrer nu Piper Saw Lumberyard i Bottineau. Han blev gift i 1894 med Olava Stensland, født ved Stavanger, av forældrene Ole og Marie Stensland. Faren døde i Norge, moren ved Burton, N. Dak. Mrs. Knudsvigs søskende: Mrs. Johnson, Martin, Iowa; Mrs. Johnson, Stene, Iowa; Mrs. Rognes, Iowa; Ole Stensland, Mont. Knudsvig og hustru har en datter, Odena. Knudsvigs far døde i 1879 i Iowa, moren lever der.

(Fortsettes.)

Til Ringerikeslagets medlemmer

Følge overenskomst med Ringerikeslaget, er „Samband“ antaget som organ for laget. Dets medlemmer, som punktlig betaler sin aarskontingent av \$1.25 jaar bladet uten mere utlag eller bestilling. Lagets bestyrelse betaler bladets utgivere en fastsat pris, saa at lagets medlemmer ikke har nødig at henvende sig til utgiveren. Vare send eders kontingent til lagets embedsmænd, saa besørger disse resten. Men skal man saa bladet regelmæssig og uten avbrytelse, saa maa man se til at man ikke staar til rest med sin skyld til laget. For de fleste medlemmers vedkommende utløp abonnentet med juni-numret; og skal ikke bladet bli stanset for disse, saa bør de sende sin aarsavgift til lagets kasserer eller formand, eller enhver anden av lagets embedsmænd, ved første leilighet. — Adresseforandringer bør uførtøvet meldes til lagets bestyrelse, eller til Sambands bestyrer. Saa vil man undgaa at miste hefter i rækken derved at de blir sendt til den gamle adresse, og ikke kommer frem til abonnenten. Postvesenet „forwarder“ nemlig ikke blade til den ny adresse uten at man gjør anstalter til at betale ekstra porto fra den gamle adresse til den nye. — Er der nogen som ikke ret og punktlig jaar sit eksemplar av Samband, saa gjør man rettejt i at melde det uten opphold til bladets bestyrer. Skriv til

A. A. Beblen,
305 Walnut St. N. E.,
Minneapolis, Minn.

Lutheran Publishing House

DECORAH, IOWA.

Northwestern Branch, 322 South 4 St., Minneapolis, Minn.

EN AARGANG AV SAMBAND indbindes i smukt lærhedsbind for 35 cents, i velskbind for 50 cents.

NORSK-AMERIKANSK FESTSKRIFT, saalænge oplaget varer, til halv pris, \$1.00, porto 10 cents. Alle "Sambandsmænd" bør ha dette værdifulde verk.

Norwegian-American

er det bedste middel til at bibringe den opvoksende slægt af norsk-amerikanere interesse for sine forfædres minder, kultur, historie, literatur, samt at gjøre dem kjendt med vort folks virksomhed, og almene nyheder om dem, hele verden rundt; men især i Amerika. Foruden **Norwegian-American** er intet norsk hjem fuldt udstyret med bladliteratur. Frit prøveeksemplar faas ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN

Northfield, Minn.

Bestemmelser om Valdrisgaven.

"1. Indsamlingen til Valdris optages paa den maate, at bidragene til hvert herred holdes særskilt, og giverne bestemmer til hvilket herred bidraget ydes.

2. Bidragsyderne udtaler til hvilket øiemed de ønsker deres bidrag anvendt.

3. Indsamlingen fortsættes til valdrisstevnet i 1917, og det samlede beløb oversendes hvert herred som et urørligt fond, undtagen de gaver, som giverne bestemmer for noget andet. Herredsstyret forvalter samme og anvender indtægterne deraf som det finder det mest hensigtsmæssigt, dog saaledes, at tilbørligt hensyn tages til bidragsydernes ønske."

For cirkulærer og al anden oplysning man ønsker, skriv til sekretæren. Bidrag og løfter om bidrag sendes til kassereren. Følgende er komiteens medlemmer:

Fra Vang, C. J. Heen, Dennison, Minn.

Fra V. Slidre, I. O. Hovey, Tioga, N. D. SEKRETÆR.

Fra Ø. Slidre, T. O. Roble, Manfred, N. Dak.

Fra Etnedalen, Johannes Anderson, Cottonwood, Minn.

Fra N. Aurdal, A. M. Sundheim, 3205 Park Ave., Minneapolis, Minn. KASSERER.

Fra S. Aurdal, L. C. Goplerud, Portland, N. Dak.

A. A. Veblen, 305 Walnut St. SE., Minneapolis, formand.